

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds-
och växtproduktionsvetenskap

Om social hållbarhet i allmänhet och i Malmö i synnerhet

- En studie i kommunal planering för social hållbarhet samt av
Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö

On social sustainability in general and Malmö in particular

- A study in municipal planning for social sustainability and the *Area
program for a socially sustainable Malmö*

Therese Montelius, Johanna Rosander

Om social hållbarhet i allmänhet och Malmö i synnerhet

On social sustainability in general and Malmö in particular

Therese Montelius, Johanna Rosander

Handledare: Kristin Wegren, SLU, Institutionen för
landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Helena Mellqvist, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur,
planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Kandidatexamensarbete i Landskapsarkitektur

Kurskod: EX0649

Ämne: Landskapsarkitektur

Program: Landskapsarkitektprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2018

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Social hållbarhet, Fysisk planering, Områdesprogram, Kommunal
planering, Segregation, Integration, Stadsplanering, Strategier för social hållbarhet

Sammandrag

Hållbar utveckling fick sitt internationella genomslag i samband med Brundtlandrapportens publicering år 1987. Hållbarhetsbegreppet består av tre av varandra beroende dimensioner; social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. De ska tillsammans främja en utveckling vilken ska tillgodose samhällets nuvarande behov utan att äventyra kommande generationers behov. Den sociala hållbarhetsdimensionen har inom stadsplanering inte fått lika mycket fokus som den ekonomiska och den ekologiska hållbarheten har.

Syftet med kandidatuppsatsen var att genom en kvalitativ metod utöka förståelsen för hur vi som landskapsarkitekter, med hjälp av fysisk planering, kan främja ett socialt hållbart samhälle. Genom en litteraturstudie och två fallstudier med fyra tillhörande intervjuer redovisas översiktliga planeringsåtgärder vilka kan främja social hållbarhet. Fallstudierna har sin utgångspunkt i Malmö stad med fokus på *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*, ett program som pågick under 2010-2015 i särskilt utsatta områden. Målet var att undersöka hur Malmö stad i områdesprogrammet arbetat med de översiktliga planeringsåtgärderna.

Utifrån det material som studerades konstateras det att följande parametrar är av yttersta vikt för att social hållbarhet ska främjas: en helhetssyn, en fungerande och inkluderande medborgardialog, en kombination av fysiska och sociala samt kortsiktiga och långsiktiga investeringar, identitetsskapande, en känsla av trygghet och visad hänsyn till platsspecifika förutsättningar.

Abstract

Sustainable development gained its international impact in connection with the publication of the Brundtland report in 1987. The concept of sustainable development consists of three interdependent dimensions; social, economic and ecological sustainability. Together their purpose is to promote a development that meet the current needs of society without compromising the needs of future generations. In city planning, the dimension of social sustainability has not had the same focus on city planning as economic and ecological sustainability.

The purpose of this bachelor thesis, through a qualitative method, was to increase the understanding of how landscape architects, through physical planning can create conditions for and promote a socially sustainable society. A literature study, two case studies and four interviews show how city planning methods can promote social sustainability. The case studies have their base in Malmö City, focusing on the area program *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*, a program that lasted during 2010-2015 in particularly vulnerable areas. The goal was to investigate how, and if, Malmö city in the area program worked with the city planning methods that promote social sustainability.

Based on the material studied, it's stated that the following parameters are crucial for promoting social sustainability: a holistic view, a functioning and inclusive civil dialogue, a combination of physical and social investments, as well as short-term and long-term investments, positive identification for residents, a sense of safety and security and a demonstrated account of site-specific conditions.

Förord

Efter tre års studier står vi nu här med en färdig kandidatuppsats och många nya lärdomar. Tack till våra kursare som under tre år gett oss en oförglömlig studietid;

Johan Hultman, Elvira Larsson, Niki Lindgren, Nilas Lätt, Lisa Magnusson, Johanna Micko Bengtsson, Axel Pihl, Oscar Samuelsson, Sofie Sjöstedt och Beata Willeborn.

Några nämnda, ingen glömd. Ett särskilt tack till Niklas Vilkanis som bidragit med konstruktiv kritik under skrivandets gång.

Vi vill även tacka vår handledare, Kristin Wegren, för en ständigt positiv inställning under vår arbetsprocess. Ditt stöd och dina synpunkter var för oss ovärderliga.

Vi vill dessutom tacka de informanter som låtit sig intervjuas och som delat med sig av sina tankar och reflektioner. Utan er hade det här arbetet inte varit möjligt att genomföra.

Tack!

The image shows two handwritten signatures in black ink. The first signature on the left is 'Therese Hultberg' and the second signature on the right is 'Johanna Rosander'. They are connected by an ampersand '&' in the middle.

Innehållsförteckning

Sammandrag	
Abstract	
Förord	
Innehållsförteckning	
Inledning	7
Bakgrund	7
Mål och syfte	8
Frågeställningar	8
Material och metod	8
Avgränsningar	11
Disposition	11
Socialt hållbart stadsbyggande	13
Städers segregation	13
Hållbarhetsgreppets genomslag	16
Strategier för integration	17
Fallstudier: Lindängen och Seved	20
Från då till nu	20
Malmökommissionen	22
Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö	23
Särskilt utsatta områden	23
Lindängen	25
Områdesprogram Lindängen	26
Seved	28
Områdesprogram Seved	29
Slutrapport Områdesprogram	32
Utvärdering Områdesprogram Lindängen	33
Utvärdering Områdesprogram Seved	34
Intervjuer	35
Diskussion och slutsatser	41
Resultatdiskussion	41
Diskussion	49
Slutsats	51
Källförteckning	53
Bilaga 1-4	

Inledning

Bakgrund

Stadsplanering på kommunal nivå kan användas för att främja integration i städer. Malmö stad har fått anledning att använda sig utav sådana medel i och med en snabbt växande befolkning och en ökad segregering. Det är emellertid inte första gången Malmö står inför en förändring. I Malmö stads översiktsplans förord skriver Ilmar Reepalu: *"Malmö har genomgått en framgångsrik omvandling, från att ha varit en industristad i kris, till en modern, miljömedveten och framtidsinriktad stad"* (Malmö stad 2014b). Malmö har sedan slutet av 1800-talet varit Sveriges tredje största stad och har i takt med samhällets utveckling genomgått en identitetsförändring, från arbetarstad till kunskapsstad (Malmö stad 2016b).

Malmö är idag en mångkulturell stad med en befolkning på drygt 300 000 från i stort sett alla världens håll och kanter (SCB 2017), vilket utgör en stor del av Malmös identitet. Klassklyftorna blir allt större och det är många som står utanför samhället på grund av fattigdom, trångboddhet och utanförskap. Segregation, fördomar och låg grad av sysselsättning är vardag för en stor del av vår befolkning idag.

Vi är intresserade av hur vi som landskapsarkitekter kan bidra till att motverka ovanstående genom fysisk planering och på så vis främja social hållbarhet i staden. Eftersom kommuner med sitt planmonopol har ansvar över städers fysiska planering har vi valt att undersöka hur Malmö stad har arbetat med social hållbarhet i Malmö genom *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*.

Mål och Syfte

Målet är att teoretiskt studera hur stadsplanering på kommunal nivå kan användas för att främja social hållbarhet med fokus på Malmö stads *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*.

Syftet är att få en djupare förståelse för hur stadsplanering kan användas som redskap för att skapa förutsättningar för ett mer jämlikt och hållbart samhälle, belysa frågor kring social hållbarhet, integration och segregation samt att undersöka hur vi som landskapsarkitekter genom fysisk planering kan bidra till att göra skillnad.

Frågeställningar

- Vilka övergripande redskap inom stadsplanering kan en fysisk planerare på kommunal nivå använda sig av för att främja social hållbarhet?
- Hur har Malmö stad genom *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* mellan år 2010-2015 arbetat med ovan nämnda redskap för social hållbarhet?

Material och metod

Uppsatsen är en kvalitativ studie med induktiv karaktär, vilket innebär en fördjupad analys av enstaka fallstudier. Slutsatsen baseras därmed på fallstudiernas unika förutsättningar och resultat vilka följaktligen inte kan tolkas som generella. För att besvara uppsatsens frågeställningar utförs en litteraturstudie, två fallstudier samt fyra kvalitativa intervjuer.

Litteraturstudie

I litteraturstudien studeras material i form av facklitteratur och vetenskapliga artiklar rörande hållbarhetsbegreppet, integration och segregation samt granskning av såväl statliga som kommunala dokument med fokus på social hållbarhet.

Urvalet av vetenskaplig litteratur utfördes genom sökord i olika databaser såsom Google Scholar samt SLU:s egna sökmotor PRIMO. Sökorden som användes var till exempel *social hållbarhet*, *integration*, *segregation*, *fysisk planering*, *social sustainability*, *city planning* och *social integration*. Vid relevanta träffar undersöktes artiklarnas referenslistor efter ytterligare material. Även tidigare kandidat- och masterarbetens referenslistor har hjälpt i sökandet efter relevant litteratur. Statliga och kommunala dokument har hittats genom att söka efter specifika insatser såsom *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*.

Fallstudie

För att få en djupare förståelse för hur Malmö stad har arbetat med *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* undersöks två av de fem områdesprogrammen: *Områdesprogram Lindängen* och *Områdesprogram Seved* (Malmö stad 2015). Avsikten med fallstudierna är att studera reella projekt vilka har syftet att gynna social hållbarhet. Till studien av dessa har informationsinhämtning skett i form av intervjuer samt granskning av kommunala dokument.

Kvalitativa intervjuer

I samband med fallstudierna genomfördes fyra kvalitativa intervjuer. Den kvalitativa metoden innebär en låg grad av standardisering vilket innebär att informanten får utrymme att svara fritt med egna ord. Samtliga intervjuer var semistrukturerade och byggde således på öppna och breda frågor som framförallt styrdes av informantens svar, för att sedan övergå till mer konkreta frågeställningar. (Patel & Davidson 2011) Frågorna som ställdes var relativt få men medförde en öppen dialog vilket gjorde att informanternas åsikter framgick väl. Frågeställningarna har sin utgångspunkt i uppsatsens empiri, med störst fokus på Boverkets strategier för social hållbarhet genom fysisk planering (Boverket 2010), med avsikt att utveckla en djupare förståelse för respektive områdesprograms arbete med social hållbarhet.

Strategierna är följande:

- **Helhetssyn**
- **Variation**
- **Samband**
- **Identitet**
- **Inflytande och samverkan**

(Boverket Urvalet av informanter gjordes i syftet att spegla olika intressen och olika perspektiv i förhållande till områdesprogrammet. Samtliga intervjuer spelades in och i bilaga 1-4 återfinns återgivna intervjuer om än inte alltid ordagrant transkriberade. I de fall informanterna är ordagrant citerade så framgår det. I uppsatsens resultatdel redovisas intervjuerna i sammanfattad form och intervjupersonerna benämns i ordning informant 1-4.

Intervju 1

Intervju med informant 1: områdeskoordinator för *Områdesprogram Lindängen* mellan 2010-2015, genomfördes med avsikt att få inblick i programmet av en tjänsteman som ansvarat för och medverkat i arbetet.

Intervju 2

Intervju med informant 2: lärare på Lindängeskolan, genomfördes med intentionen att få kunskap om områdesprogrammets påverkan på Lindängen av en som lever och arbetar där dagligen.

Intervju 3

Intervju med informant 3: områdeskoordinator för *Områdesprogram Seved* 2010-2015 genomfördes, likt intervjun med Områdeskoordinator för *Områdesprogram Lindängen*, med avsikt att få inblick i programmet av en tjänsteman som ansvarat för och medverkat i arbetet.

Intervju 4

Intervju med informant 4: före detta boende och verksam i Seved, hölls med avsikt att få en privatpersons samt näringsidkares åsikt om *Områdesprogram Seved*.

Avgränsningar

Uppsatsen är avgränsad till västerländska förhållanden, såväl litteraturstudien som fallstudierna. I undersökningen av hur planeringsprocessen kan se ut på kommunal nivå för att främja social hållbarhet har vi utgått från Malmö stad.

Vi har dessutom valt att begränsa oss till att undersöka två av de totalt fem områdesprogrammen. Syftet med detta är att få en ökad förståelse för samt att mer ingående undersöka områdesprogrammen. Vårt urval av områden, Lindängen och Seved, baseras på dess lik- och olikheter vad gällande bebyggelsestruktur, geografisk plats i staden, förutsättningar och identitet. Lindängen är ett miljonprogramsområde beläget utanför Inre ringvägen medan Seved är beläget i Malmös centrala delar med ett bostadsbestånd i huvudsak byggt under 1920-1940-talet. Respektive område tampas med liknande problematik i form av kriminalitet och utanförskap. Vårt huvudsakliga fokus ligger inte på detaljerade gestaltungsåtgärder utan på en mer översiktlig nivå.

Disposition

Uppsatsen inleds med en litteraturstudie som redogör för segregation i städer samt social hållbarhet och dess definition. Studien redogör även för vilka övergripande strategier som är tillämpbara för social hållbarhet inom fysisk planering.

Uppsatsens andra del består av två fallstudier som har utgångspunkt i *Områdesprogram Lindängen* samt *Områdesprogram Seved*. Avsnittet inleds med en översiktlig historik över Malmö stad. Därefter beskrivs

Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö i generella drag och sedan mer utförligt för respektive område. Avsnittet behandlar även Malmö stads *Slutrapport för områdesprogram* och avslutas med fyra sammanfattade intervjuer.

Uppsatsens avslutande del utgörs av diskussion med tillhörande slutsatser samt förslag till fortsatta studier.

Socialt hållbart stadsbyggande

Nedan följer huvuddelens första del vilken innehåller en litteraturstudie över socialt hållbart stadsbyggande. Vad är segregationens bakomliggande orsaker, hur har de uppstått och vad innebär det för samhället och social hållbarhet? Vad är social hållbarhet och vilka strategier/redskap finns att tillgå för planering av denna inom fysisk planering?

Städers segregation

I Svenska Akademiens ordlista definieras segregation som samhällelig uppdelning i olika befolkningsgrupper, vanligtvis åtföljt av diskriminering av minst en grupp (Svenska Akademien, 2015). Segregation handlar om fysiska förhållanden där olika befolkningsgrupper bor åtskilda. (Boverket 2004)

Det finns ett flertal hypoteser kring vad som orsakar segregation i staden varav flera är relaterade till bostadsstrukturen. Segregation gör sig synlig i val av bostad och flyttmönster och bidrar till att befolkning från samma samhällsklass med liknande bakgrund tenderar att bosätta sig i samma stadsdel. (Nordisk ministerråd 1997) ”*Det är majoritetsbefolkningens flyttmönster och de resursstarkas bostadsval som driver boendesegregationen*” (Boverket 2010, s. 10). Fenomenet kan förklaras genom begreppet *White flight* vilket innebär att utflyttningen av svensk medelklass har varit mest avgörande för den etniska segregationen snarare än inflyttningen av etiska minoriteter till miljonprogramsområden (Boverket 2010). Bostadsstrukturerna kan förbättras genom fysisk planering för att motverka segregation, vilket kommuner är skyldiga att sörja för. (Nordisk ministerråd 1997)

Stadsdelar som är spatialt segregerade, det vill säga stadsdelar som rent rumsligt inte förhåller sig till varandra, på grund av exempelvis undermålig infrastruktur, orsakar segregation. En spatialt segregerad stadsdel är inte lika robust som en fysiskt integrerad stadsdel och är därmed mindre hållbar. En

spatial segregering innebär att befolkningen är begränsade till de antal resurser som finns att tillgå inom stadsdelen, vilket oftast gynnar en privilegerad befolkning men ofta är till nackdel för en icke-privilegerad befolkning. På så vis kan spatialt segregerade områden inneha egenskaper som gör området potentiellt mer sårbart, en sårbarhet som kommer med dess fysiska gestaltning. (Legeby 2009)

Orsakerna till segregation är många, därav finns det inte en universell lösning. Även stadsdelars skillnader i dess spatiala förutsättningar kräver olika sorts lösningar. Ju mer isolerad en stadsdel är desto större är behovet av en heterogen befolkning. Av den orsaken att olika sociala profiler är kopplade till olika typer av bostadsbestånd krävs en varierad bebyggelsestruktur avseende gestaltning, storlek och upplåtelseform. (Legeby 2009)

Segregationens utbredning beror till stor del på hur väl skolan och dess undervisning fungerar i en stadsdel. Möjligheten till god språklig undervisning är mycket viktig. Om en individ inte behärskar ett språk (här; Svenska) är risken att individen hamnar i utanförskap större. (Sveriges kommuner och Landsting 2013)

Segregation beror således på en rad olika faktorer vilka påverkas av varandra. Det finns ett flertal hypoteser kring vad som driver boendesegregation:

- **Marknadshypotesen** innebär att bostäder med marknadsmässiga hyror bidrar till segregation. En reglerad hyressättning där bostadens geografiska läge inte styr hyran bidrar till minskad segregering
- **Grannskapshypotesen** innebär att individer påverkas av sitt grannskap och gärna bosätter sig i närheten av sin nuvarande bostad vid eventuell flytt. Detta leder till att ett isolerat och segregerat område utvidgas utan att integration uppstår

- **Minsta ansträngningshypotesen** innebär att individer med samma eller liknande yrke bosätter sig nära arbetet, inom samma område. Detta bidrar till en segregerad stad
- **Sociala valhypotesen** innebär att stadsdelars olika rykten lockar till sig en homogen grupp boende med lika intressen och liknande bakgrund
- **Statushypotesen** innebär att stadsdelars olika status påverkar individens bosättning. Detta på grund av att individer, om de har möjlighet, gärna bosätter sig i ett eftertraktat och välfungerande område. Statushypotesen kan leda till såväl segregation som gentrifiering. Gentrifiering uppstår då impopulära områden plötsligt får hög status och nya invånare flyttar in
- **Kontakthypotesen** innebär att individer tenderar att bosätta sig i samma område som sin umgängeskrets, vilket leder segregation.
- **Bortstötningshypotesen** innebär att majoritetsbefolkningen i en stadsdel stöter bort en minoritet. Detta kan exempelvis ske vid gentrifiering.
- **Förmedlingshypotesen** innebär att om information om exempelvis bostäder endast finns tillgänglig för en del av befolkningen bidrar även det till segregation.
- **Ägarehypotesen** innebär att fördomar bland privata fastighetsägare om vem som är en lämplig hyresgäst leder till att en del individer exkluderas från bostadsmarknaden
- **Planeringshypotesen** innebär att den kommunala planeringen påverkar segregering. Detta kan visa sig i exempelvis bostadsmarknadens andel av privata byggherrar, val av upplåtelseform etc.

(Eva Andersson m.fl 2001)

Hållbarhetsbegreppets genomslag

I den i folkmun så kallade *Brundtlandrapporten* framtagen av Världskommissionen år 1987 (WCED 1987) fick hållbarhetsbegreppet sitt genomslag. Rapportens rättmätiga titel *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future* benämns även som *Brundtlandrapporten* efter Norges dåvarande statsminister Gro Harlem Brundtland, som var ytterst ansvarig för utredningen (Nationalencyklopedin 2018). I rapporten beskrivs hållbar utveckling på följande sätt:

Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. (WCED 1987, s. 41)

Direkt översatt innebär det att hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. I rapporten (WCED 1987) redovisas tre dimensioner av hållbarhetsbegreppet; ekonomiskt, ekologisk och social hållbarhet. Samtliga dimensioner är beroende av varandra. I kölvattnet av *Our common future* fick hållbarhetsbegreppet sin internationella spridning och översattes till bland annat svenska. Längre har det kommunala arbetet framförallt präglats av den ekonomiska- och den ekologiska hållbarhetsdimensionen medan den sociala dimensionen av hållbar stadsutveckling inte har nått lika stor framgång (Malmö stad 2013). Social hållbarhet är avgörande för ett demokratiskt- och ett resilient samhälle (Folkhälsomyndigheten 2014).

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. (Folkhälsomyndigheten 2014)

Strategier för integration

I Boverkets rapport *Social hållbar stadsutveckling* framgår det att integration i boendemiljöer bidrar till integration i samhället i stort. Även om det inte är fysiskt möjligt att med stadsplanering bygga en integrerad stad kan man skapa bättre förutsättningar för integration. Detta genom varierade boende- och upplåtelseformer, goda mötesplatser samt genom att sammankoppla stadsdelar för att på så vis bygga bort både fysiska och mentala barriärer. (Boverket 2010)

Den rumsliga uppdelningen mellan olika funktioner i staden och bristen på samband mellan vissa socioekonomiskt svaga bostadsområden och staden i övrigt uppfattas i dag som grundläggande hinder för socialt hållbar stadsutveckling.
(Boverket 2010, s. 9)

Det innebär att den fysiska miljön spelar en avgörande roll vilken både kan motverka och främja integration. Boverket tar upp fem följande strategier för att, genom fysisk planering, främja integration:

- **Helhetssyn**; att se områdesförnyelse som en del i den övergripande stadsutvecklingen och att kombinera fysiska och sociala åtgärder
- **Variation**; att åstadkomma större variation när det gäller funktioner, boendeformer och gestaltning
- **Samband**; att länka samman olika delar av staden
- **Identitet**; att skapa förutsättningar för en positiv identifiering med sitt bostadsområde och ge detta en tydligare och mer positiv identitet utåt
- **Inflytande och samverkan**; att all områdesförnyelse behöver utgå från dem som bor i området och genomföras i samverkan mellan berörda aktörer

(Boverket 2010, s. 9-10)

Samhällets sociala hållbarhet är således beroende av såväl invånarna som den fysiska miljön. För att utforska den sociala hållbarheten på områdesnivå identifieras ett antal aspekter med koppling till den fysiska strukturen, vilka är: social interaktion, deltagande i kollektiva grupper och nätverk, områdesstabilitet (dvs. bevarande av boende i området), stolthet och tillhörighet samt känslor av trygghet och säkerhet (Bramley et. al. 2011).

Deltagande i lokal- och samhällsverksamhet definieras som en av de viktigaste kriterierna för social hållbarhet och en bidragande faktor till identifiering med sitt bostadsområde (Bramley et. al. 2011). Kulturverksamhet kan användas som ett redskap för att främja social sammanhållning. Kulturbegreppet har sedan sjuttioalet breddats och fått en ny innebörd där kultur numera anses vara ett redskap inom politik. Människors delaktighet inom diverse föreningsliv har en avgörande roll för hur väl demokratin fungerar - ju fler människor som är aktiva och engagerade desto bättre fungerar demokratin. (Öresjö 2000) Sociala nätverk länkar samman individer med föreningar och gör det möjligt för ett lokalsamhälle att fungera på ett hälsosamt sätt (Forrest, Ray; Kearns, Ade 2000).

Den sociala tilliten är av stor vikt både individer sinsemellan samt mellan individer och statliga eller kommunala institutioner. Det är viktigt att människor får komma till tals och att frågan om medborgardialog uppmärksammas av både politiker, tjänstemän och kommuninvånare så att frågan inte endast drivs av ett fåtal personer. Det krävs en dialog och ett utbyte med människor emellan för att skapa denna tillit. Kommuninvånare måste få komma till tals och känna att de har chans att påverka hur deras utomhusmiljöer utformas för att de ska känna tillhörighet och trivas. (Öresjö 2000) Det är emellertid inte en vedertagen slutsats att ett område med ett lågt medborgardeltagande per definition klassas som ohållbart. Däremot är det tydligt att deltagande i sig bidrar till en positiv utveckling för den sociala hållbarheten. (Bramley et. al. 2011)

Det finns en uppfattning att ett socialt hållbart samhälle innehåller en hög grad av social interaktion inom området och mellan de boende. Följaktligen upprätthålls den sociala sammanhållningen framförallt på lokal nivå men sprids även inom hela staden. Föreningsliv och andra sociala nätverk har visat sig ha en stark betydelse för människors hälsa då det, genom dess sociala stöd, kan motarbeta isolering, stress och depression. (Forrest & Kearns 2000)

Stolthet och tillhörighet är nära kopplat till fysisk planering eftersom dessa känslor påverkas av vistelsemiljöns kvalitet. Ett område som lider av nedskräpning och vandalism ger platsen ett eftersatt uttryck vilket kan ha negativa effekter på den upplevda tryggheten. En upplevd otrygghet kan i sin tur kan påverka den sociala interaktionen negativt genom att hämma den sociala sammanhållningen. Det är miljön och de boendes koppling till den som tillsammans skapar områdets unika identitet. (Bramley et. al. 2011) Även om lokalsamhällen med god social sammanhållning önskas, önskas även sociala, ekonomiska och politiska förbindelser till stadskärnan samt övriga delar av staden. (Forrest & Kearns 2000)

Den upplevda trygg- och säkerheten i en stadsdel är en grundläggande del av social hållbarhet. I ett område med låg kriminalitet upplevs säkerheten som god vilket är en förutsättning för att invånarna ska uppleva trygghet och kunna delta i samhällsaktiviteter samt andra sociala interaktioner. Trygg- och säkerhet ökar sannolikt förtroendet mellan invånarna och bidrar till stabilitet, en god levnadsmiljö samt en positiv identifiering med sitt bostadsområde. Den byggda miljöns *naturliga övervakning*, som exempelvis en aktiv husfasad med fönster ut mot gatan, sägs öka den upplevda säkerheten. Även den byggda miljöns underhåll och skick påstås påverka människors känsla av säkerhet vilket kan förklaras genom begreppet *Broken window syndrome*. Tanken bakom begreppet är att skadegörelse leder till ytterligare skadegörelse samt en ökad brottslighet. (Bramley et. al. 2011)

Ett varierat bostadsbestånd behöver inte nödvändigtvis leda till integration, trots att det har varit ett politiskt redskap för att motverka segregation sedan 1970-talet. Detta eftersom heterogena bostadsområden ofta karaktäriseras av en homogen social profil. De flesta heterogena bostadsområdena utgörs av boende med olika nationaliteter, låga utbildningsnivåer samt låga inkomster. Segregerade stadsdelar uppstår således inte till följd av en varierad eller en icke varierad bostadsstruktur utan till följd av en socialt homogen profil av socialt utsatta. (Andersson & Musterd 2005)

Fallstudier: Lindängen och Seved

Nedan följer huvuddelens andra del vilken undersöker bakgrunden till varför Malmö stad ser ut som den gör idag. Vad ligger till grund för stadens fysiska struktur? Vidare redogörs det för *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* och de två fallstudierna över *Områdesprogram Lindängen* respektive *Områdesprogram Seved* samt Malmö stads *Slutrapport Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* (Malmö stad 2015). Avslutningsvis redovisas de fyra sammanfattade intervjuerna.

Från då till nu

Malmö har sedan 1870-talet varit Sveriges tredje största stad. I samband med industrialiseringen under mitten av 1800-talet ökade efterfrågan på arbetskraft och behovet av mark för såväl nya industrier som bostäder. Till följd av detta växte fler och fler arbetarstadsdelar fram runt om i Malmö. (Malmö stad 2016b) År 1945 tillsattes en statlig utredning för att ta fram en ny bygglagstiftning vilken trädde i kraft 1947. I samband med byggnadslagen infördes ett kommunalt planmonopol för att ansvara för ny bebyggelse. Den översiktliga planeringen infördes i form av en generalplan som skulle ange markens användningsområde. (Nilsson 2001)

Efter andra världskriget blomstrade Malmös industrier och under 1950-talet arbetade hälften av de yrkesverksamma inom industri och hantverk. Malmös

industri nådde sin höjdpunkt på 1960-talet när Kockums blev den största arbetsgivaren med ett av världens största varv. Välmående industrier och en hög efterfrågan på arbetskraft ledde till urbanisering genom både arbetskraftsinvandring och inflyttning från glesbygden. (Malmö stad 2016b) Under samma period växte tanken om folkhemmet med nya bostäder till rimliga kostnader för alla människor, oberoende dess inkomster. (Nilsson 2001)

Mellan år 1945 och år 1960 byggdes drygt 820 000 nya lägenheter i Sverige. Trots detta var trångboddheten hög och bostadsstandarden varierad. Utredningen Höjd bostadsstandard visade en bostadsmarknad som hade misslyckats med att hålla ett bostadsbyggnadstempo som matchade efterfrågan på bostäder. Urbaniseringen var en bidragande faktor till bristen på bostäder eftersom städernas befolkning hade ökat kraftigt. År 1965 fattade regeringen beslut om att bygga en miljon nya bostäder under loppet av tio år, vilket blev början på Miljonprogrammen. (Boverket 2007) Utöver att möta bostadsbehovet var tanken med programmet att bidra till ett mer jämlikt samhälle genom högre bostadsstandard (Nilsson 2001). Miljonprogrammets fysiska struktur utformades i stor skala för att möta regeringens beslut. Ett av miljonprogrammets fysiska attribut var trafiksepareringen mellan gång-, cykel- och biltrafik. Trafiksepareringen gällde inte bara separation mellan olika trafikslag utan isolerade med hjälp av broar och grönytor olika upplåtelseformer från varandra. Bostads- och hyresrätter separerades från varandra, vilka i sin tur separerades från villaområdena. Miljonprogrammet ligger till grund för den klass- och boendesegregation som under följande år blossar upp och påverkar oss än idag. (Molina 1997)

Industrierna i Malmö fortsatte att utvecklas fram till oljekrisen 1973-74. Den industriella tillväxten minskade i samband med att de stora industrierna lades ner under 1970- och 80-talen vilket påverkade arbetsförhållandena i Malmö. Till följd av detta minskade arbetskraftsinvandringen och många flyttade från Malmö. (Malmö stad 2016) På grund av detta stod många av de nybyggda bostäderna i de så kallade miljonprogramsområdena tomma under

1980-talet. Områdena blev ett hem för socioekonomiskt svaga grupper. (Ristilammi 1994).

Industriernas negativa utveckling bidrog till att Malmö drabbades av en ekonomisk kris under 1990-talet. I samband med krisen försvann nästan 30.000 arbetstillfällen och Malmös befolkning minskade ytterligare. För att motverka den negativa trenden krävdes en stor förändring. Industristaden Malmö utvecklades från arbetarstad till en kunskapsstad med en egen högskola vilken snabbt blev ett av Sveriges största lärosäten. Malmö stad skulle erbjuda högre utbildning, moderna boenden och bidra till arbetstillfällen, genom många olika företag, för hela regionen. (Malmö stad 2016b) Stora satsningar gjorde inom ekologisk- och ekonomisk hållbarhet, bland annat med utbyggnaden av BO01, vilket Malmö stad har nått stor framgång i. Dessvärre har arbetet med den sociala dimensionen av hållbar stadsutveckling inte nått lika stor framgång (Malmö stad 2013). Fortsatt lider många stadsdelar i Malmö av en hög kriminalitet, låg grad av sysselsättning och en hög andel hushåll med försörjningsstöd (Malmö stad 2018a & NOA 2017).

Malmökommissionen

Malmökommissionen, ett politiskt oberoende initiativ, tillsattes år 2010 av Malmö stad med uppdrag att utarbeta ett vetenskapligt underlag för att jämföra ut hälsoskillnader mellan olika stadsdelar samt att förbättra malmöbornas livsvillkor i stort (Malmö stad 2018b). I kommissionen lyfts en övergripande problematik fram, däribland den fysiska miljöns påverkan på hälsa. I slutrapporten för Malmökommissionen återfinns sammanlagt 74 förslag på åtgärder till förbättring av malmöbornas hälsa, flera av dessa har en tydlig koppling till fysisk planering. Det rör sig bland annat om att bekämpa bostadsbristen, bygga bostäder till rimliga priser och med rimliga avgifter, erbjuda goda offentliga miljöer vid både skolor och bostäder vilka har möjlighet att förbättra barn- och ungas uppväxtmiljö samt för att underlätta den rådande trångboddheten. (Malmö stad 2013)

Kommissionen förespråkar en funktionsblandad stad med ett varierat utbud av boende- och upplåtelseformer, service och handel för att sammanlänka Malmös olika stadsdelar. För att öka levnadsvillkoren krävs en ökad medborgardialog samt långsiktiga investeringar i socialt utsatta områden. Investeringarna ska inte enbart värderas i pengar utan även i livslängd och hälsa. Det är således kanske inte de mest kostnadseffektiva metoderna som är de mest lönsamma i längden (Malmö stad 2013).

Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö

Samma år, 2010, som Malmökommissionen tillsattes beslutade Malmö stad om *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. Områdesprogrammet pågick mellan år 2010-2015 och berörde främst ett arbete kring den sociala hållbarhetsdimensionen vars syfte var att förstärka invånares levnadsvillkor, ge en ökad trygghet samt generera fler arbetsmöjligheter i specifikt utvalda områden, vilka utpekats befinna sig längst ned på Malmös välfärdsskala. Tanken med områdesprogrammet var att genom fem platsanpassade program i fem områden i Malmö; Herrgården, Holma/Kroksbäck, Södra Sofielund/Seved, Lindängen och Segevång, stärka hela Malmös sociala hållbarhet. (Malmö stad 2015).

Särskilt utsatta områden

I juni 2017 utpekades Lindängen och Seved som två utav Sveriges särskilt utsatta områden vad gällande kriminalitet. I rapporten *Utsatta områden* klassificerar Nationella operativa avdelningen, NOA, stadsdelar utifrån två grader av utsatthet. (NOA 2017)

Ett utsatt område är geografiskt avgränsat och karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Inverkan är snarare knutet till den sociala kontexten i området. Läget anses allvarligt. (NOA 2017, s. 10)

Ett särskilt utsatt område kännetecknas av en social problematik och kriminell närvaro som lett till en utbredd obenägenhet att delta i rättsprocessen och svårigheter för polisen att fullgöra sitt uppdrag. Läget anses vara akut. (NOA 2017, s. 10)

I samtliga områden finns det en rad olika riskfaktorer som kan leda till ett ökat kriminellt inflytande. Riskfaktorerna utgörs av **sociala faktorer** såsom arbetslöshet, ohälsa, misslyckad skolgång och **strukturella faktorer** såsom exempelvis bostadsområdes fysiska miljö. (NOA 2017)

Strukturella faktorer

Polisen har många gånger yttrat svårigheter med att arbeta i de utsatta områdena på grund av den fysiska miljön och dess utformning. Miljonprogramsområden med dess trafikseparerade system i syfte att generera en säkrare tillvaro har bidragit till fysiska barriärer i form av bilvägar. På de gångbroar som skulle bana väg för gående över vägarna förekommer stenkastning mot förbipasserande bilar av kriminella ungdomar. Även den rådande trångboddheten, koncentrationen av kriminella och en förekomst av platser där ungdomar samlas uppfattas som hinder för det polisiära arbetet. En av trångboddhetens negativa effekter är att ungdomar spenderar sin lediga tid ute i området eftersom det saknas plats i hemmet. Den offentliga miljön blir således deras lediga tids vistelserum vilken de delar med kriminella. (NOA 2017)

Sociala faktorer

Den kriminella strukturen är omfattande i de utsatta områdena. Den kriminella verksamhet som polisen bedömer som absolut mest problematisk är försäljningen och distributionen av narkotika. (NOA 2017) Narkotikahandeln ”stärker de kriminella nätverken och revirbeteenden uppstår som leder till konflikter mellan olika nätverk” (NOA 2017, s.4).

Näringsverksamheten i områdena är begränsad och präglas frekvent av ett påtryck av kriminella. Många näringsidkare drivs till beskyddarverksamhet genom hot, våld och vandalism. Problemet är utbrett vilket visar sig genom att verksamheter ofta byter ägare eller genom att näringsidkare väljer att lägga ned sin verksamhet. (NOA 2017)

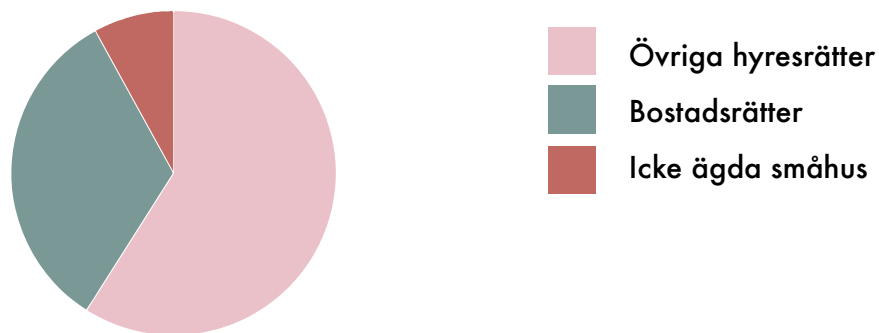
Lindängen

Lindängen är beläget i södra Malmö utanför Inre ringvägen. Lindängens bostadsstruktur består av en blandad bebyggelse med allt från lamellhus till småskalig och oregelbunden 80-talsbebyggelse. Norra Lindängen består av en öppnare bebyggelse i större skala medan södra Lindängen har en mer sluten karaktär. Stadsdelens bebyggelse är ett resultat av miljonprogrammet med tillhörande trafikseparerade gång- och cykelbanor. (Tykesson & Ingemark Milos 2002) Utbildningsnivån i Lindängen är låg, likaså graden av sysselsättning (Malmö stad 2018a).

Figur 1. Illustrativ karta över Lindängens lokalisering i Malmö.

Lindängens bostadsbestånd

Figur 2. Bostadsbeståndet i Lindängen varav övriga hyresrätter utgör 59%, bostadsrätter 35%, icke ägda småhus 6%. Siffror från 2017, SCB. (Malmö stad 2018a)

Områdesprogram Lindängen

Ett av de fem *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* var *Områdesprogram Lindängen* vilket kan delas in i fyra övergripande insatser;

- Allaktivitetshuset
- Centrumprocessen Lindängen
- Framtidens hus
- Samordningsfunktionen

Allaktivitetshuset

Idén om ett aktivitetshus föddes till följd av en hög känsla av otrygghet på Lindängeskolan, dåliga skolresultat samt ett lågt utbud av fritidsaktiviteter i området. Allaktivitetshuset blev en mötesplats för människor i alla olika åldrar med fokus på de som var underrepresenterade i Lindängens offentliga miljö, nämligen tjejer och kvinnor. (Malmö stad 2015)

Allaktivitetshuset erbjuder avgiftsfria fritidsaktiviteter efter skoltid med syfte att stärka föreningslivet och lokalsamhället. Aktivitetshuset anses ha bidragit till en tryggare skolgång med förbättrade skolbetyg samt minskad mobbning, narkotikahandel och vandalisering. (Malmö stad 2015)

Centrumprocessen Lindängen

Centrumprocessen Lindängen är ett exempel på samverkan mellan ”*det fysiska skelettet och de sociala musklerna*” (Malmö stad 2017, s.33). Det innebär att de fysiska investeringarna går hand i hand med sociala effekter såsom trygghet, kunskap och fler arbetstillfällen. I början av områdesprogrammet uppdagades det en känsla av otrygghet på ett flertal platser i Lindängen centrum. För att motarbeta detta krävdes en områdesförnyelse och år 2014 skapades en övergripande plan för just en sådan. Områdesförnyelsen skulle bidra till ett attraktivt Lindängen centrum med ökade handelsytor och mer service, upprustning av stadsområdesbiblioteket samt nya bostäder. En upprustning av Högaholm- och Lindängeskolan planerades samt en omstrukturering av Munkhättegatan, där gatans funktion som barriär mellan skola och centrum ska upplösas. Nybyggnationen av bostäder var en utmaning eftersom det krävs låga produktionskostnader och låga markhyror för att få byggherrar att investera. Allmänna anläggningar och infrastruktur ingår i priset på markhyran vid nybyggnationer vilket innebär att underhåll för dessa blir lidande i områden som exempelvis Lindängen där markhyran är låg. (Malmö stad 2015)

Under 2015 avtalades det att 140 nya lägenheter skulle byggas i Lindängen. I samband med detta skapades nya arbetsplatser hos privata aktörer genom *Bygga om dialogen* (Malmö stad 2014a). I dialogen anställdes arbetslösa boende i Lindängen av företag som avtalats bygga nya lägenheter. Satsningen har lett till nya anställningar och nya arbetssätt. (Malmö stad 2015)

Framtidens hus

2013 skapades Framtidens hus med syftet att öka sysselsättningsgraden och därmed minska andelen hushåll med försörjningsstöd i Lindängen. På Framtidens hus samarbetar offentlig sektor (t.ex. Arbetsförmedlingen) med privat sektor (t.ex. Röda Korset). Framtidens hus har genererat en ökad förståelse aktörer emellan och har skapat en mer heltäckande bild av invånarnas behov och förutsättningar. (Malmö stad 2015)

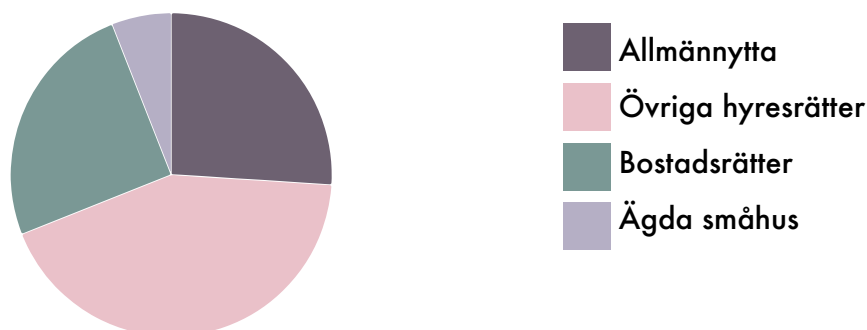
Seved

Stadsdelen Seved är belägen i södra Sofielund i centrala Malmö. Stadsdelens bostadsbebyggelse består till största del av arbetarbostäder från 1920-talet och flerbostadshus från 1940-talet. (Malmö stad 2016a) Utbildningsnivån i Seved är låg, likaså graden av sysselsättning (Malmö stad 2018a).

Figur 3. Illustrativ karta över Seveds lokalisering i Malmö.

Seveds bostadsbestånd

Figur 4. Bostadsbeståndet i Seved varav allmännyttan utgör 25%, övriga hyresrätter 43%, bostadsrätter 25%, ägda småhus 6%. Siffror från 2017, SCB. (Malmö stad 2018a)

Områdesprogram Seved

Områdesprogram Seved var ett annat av Malmös fem områdesprogram. Programmet består av fyra olika insatser med syftet att skapa mötesplatser, öka kunskapen om och främja aktiviteten för barn- och unga samt att förbättra levnadsstandarden genom ökad trygghet och upprustning av områdets fysiska miljö. (Malmö stad 2015) Områdesprogrammets fyra delar består utav:

- Unga möts i Sofielund (UMIS)
- Fastighetssamverkan (BID)
- Mötesplats Seved
- Mötesplats: Naturen

Unga möts i Sofielund (UMIS)

År 2013 tog Malmö stad, ungdomsorganisationen Hela Malmö, Sofielundsskolan och mötesplatser i närområdet beslut om en plattform för unga som kom att kallas *Unga möts i Sofielund* (UMIS). UMIS är en demokratisk organisation med fokus på barn och unga och vars syfte är att

komplettera det befintliga aktivitetsutbudet, lyfta lokala föreningar i området samt skapa arbetstillfällen. Aktiviteterna är avgiftsfria och utbudet styrs efter önskemål. UMIS arbetar aktivt för att nå flickor genom bland annat fler kvinnliga ledare. Att UMIS involverar invånare i deras arbete anses bidra till ett mer långsiktigt förtroende och engagemang. (Malmö stad 2015)

Fastighetssamverkan (BID)

2011 påbörjades ett projekt i Seved med ambition att höja boendestandarden och inflytandet för de boende i området. Arbetet initierades i form av en omfattande granskning av fastighetsförvaltningar i området som visade att det på 2500 hushåll fanns 59 fastighetsägare. Som en del av inventeringen genomfördes runt 1000 besök i form av dörrknackningar i området. I samband med dörrknackningarna uppdagades undermåliga boendemiljöer till följd av oseriösa fastighetsägare. Trångboddhet, låg boendestandard och förlorad tillit till dessa slumfastighetsägare var ett faktum. De fastighetsägare som inte ansågs hålla måttet ålades viten och kommunen ställde krav på mer seriösa fastighetsägare som härnäst både skulle värna om området och dess boende. (Malmö stad 2015)

Samverkan mellan polisen, gatukontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen påbörjades för att öka tryggheten på Seved samt för att förbättra områdets inre- och yttre miljö. 2015 skrevs moraliska avtal mellan Malmö stad, fastighetsägare och verksamheter i området för att tillsammans rusta upp Seved. Stadsområdesförvaltningen beviljades samtidigt medel från Boverket för att genomföra en pilotstudie; *Business Improvement Districts* (BID) i Sofielund. Tanken med BID var att fortsatt utveckla Sofielund/Seved som en attraktiv del av Malmö genom att öka dess standard, trivsel, trygghet, stolthet och sammanhållning. Målen med föreningen var att öka områdesstabiliteten, få in fler verksamheter skapa handelsstråk och öka närservicen. (Malmö stad 2015)

Mötesplats Seved

Syftet med *Mötesplats Seved* var att skapa en plats för invånarna att vända sig till för hjälp med CV, kontakt med myndigheter, kommunala förvaltningar, organisationer etc. Mötesplatsen användes aktivt under områdesprogrammet vilket innebar att personalen kunde identifiera återkommande behov. För att tillgodose dessa arbetade de anställda för att öka samarbetet mellan olika aktörer. Alla aktiviteter och samarbeten som skedde på och i samband med mötesplatsen utgick från vad medborgarna efterfrågade. Mötesplatsen har bidragit till arbetstillfällen samt ett ökat förtroende för myndigheter. (Malmö stad 2015)

Mötesplats: Naturen

2011 startade projektet *Mötesplats: Naturen* med syftet att stärka undervisningen i förskolan och grundskolan genom utomhuspedagogik med fokus på kretslopp, odlingsaktiviteter, naturfrågor samt kunskap kring hållbar utveckling. (Malmö stad 2015)

I projektet har skolan arbetat med att involvera föräldrar för att få dem mer insatta i sina barns skolgång. Ett av målen för *Områdesprogram Seved* var att förbättra Sofielundsskolans rykte och således locka sökande elever från andra stadsdelar. En skola med elever från hela Malmö skulle bidra till en heterogen grupp elever och därmed främja integration mellan olika områden och staden i stort. (Malmö stad 2015)

Mötesplats: Naturen har samarbetat med flera olika aktörer som föreningar i närområdet och kommunala förvaltningar. Utflykter har arrangerats och använt sig av kollektivtrafik som transport för att underlätta för familjer utan bil. *Mötesplats: Naturen* har inneburit att barn och föräldrar från hela Malmö söker sig till Sofielundsskolan. (Malmö stad 2015)

Slutrapport Områdesprogram

Slutrapporten för Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö genomfördes efter avslutade projekt år 2015. Rapporten lyfter huvudsakligen fram tre generella teman för vilka de anser att samtliga områdesprogram nått framgång i. De tre teman är medborgardialog, innovation och lärande. (Malmö stad 2015)

Medborgardialog

Ett av områdesprogrammets huvudsakliga syfte var att genom nya metoder och arbetssätt skapa förutsättningar för en bättre samverkan mellan olika aktörer. Samarbetet skulle även involvera medborgarna och ta hänsyn till deras åsikter om vad programmet skulle innebära. Under områdesprogrammets tid har lokala aktörer samt boende tagit initiativ till att utveckla det befintliga aktivitetsutbudet genom föreningar och civilsamhällsorganisationer. (Malmö stad 2015)

I rapporten framgår det att samarbetet mellan olika aktörer har varit välfungerande vilket har bidragit till att de fysiska åtgärderna lättare kunnat ske i samband med sociala aspekter. Det i sin tur har bidragit till en god dialog med boende vilket, med en förbättrad yttre miljö, skapat en större tillit mellan medborgare och aktörer samt en ökad trygghetskänsla i områdena. (Malmö stad 2015)

Innovation

Innovation har varit ett bärande ord för hela områdesprogrammet. Det har visat sig genom ett experimenterande arbetssätt, där framgångsrika idéer inom ett områdesprogram tillåtit sig spridas och prövas i andra stadsdelar och i form av nya kombinationer med gamla lösningar. Ett exempel på ett innovativt arbetssätt inom områdesprogrammet är aktivitetshusen med möjligheten till aktivitet i skolans lokaler efter skoltid. Aktivitetshusen har varit en av de viktigaste satsningarna i samtliga områdesprogram och har bidragit till såväl ökad trygghet som tillit. (Malmö stad 2015)

Lärande

Barn och ungas förutsättningar har under områdesprogrammet varit viktig del i arbetet för bättre livsvillkor. För lärande, ett ökat stöd och bättre studieresultat utvecklades ett samarbete mellan skola och andra aktörer med fokus på en meningsfull fritid. Arbetet gick ut på att servera frukost innan skolan börjar, erbjuda läxhjälp och språkstöd samt att arrangera utflykter. Målet för skolorna var att få eleverna mer integrerade i stadsbildens alla plan och inte enbart symbolisera en plats där barn och unga vistas under dagtid. Arbetet med detta har genererat sysselsättning, tillit och gemenskap. (Malmö stad 2015)

Framtida arbete

Malmö stad har sedan 1990-talet genomfört många olika satsningar i likhet med Områdesprogrammet för ett socialt hållbart Malmö. Områdesprogrammet var således ingen nyhet utan påminner mycket om tidigare satsningar. Det krävde att områdesprogrammet, till skillnad från tidigare investeringar, skulle präglas av en mer långsiktig planering. I utvärderingen framgår det att Malmö stad under flera års tid arbetat för investeringar i form av såväl punktinsatser som insatser med ett helhetsperspektiv. 2011 togs initiativet till att skapa en erfarenhetsbank där tidigare satsningar resultat skulle redovisas, men en sådan har ännu inte upprättats. (Malmö stad 2015)

Utvärdering Områdesprogram Lindängen

I slutrapporten av *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* uppmärksammas framförallt tre positiva effekter av *Områdesprogram Lindängen*.

Fler arbetsmöjligheter tillika ett lägre försörjningsstöd. Aktiviteter i såväl Framtidens hus som Allaktivitetshuset har bidragit till nya arbetstillfällen i form av aktivitetsledare, vilka flera har lett till fast

anställning. Även *Bygga om dialogen* har genererat arbetstillfällen där arbetslösa boende fått anställning vid nya bygg- och upprustningsprojekt i området. De nya anställningarna har fått många positiva konsekvenser som bättre hälsa och bättre uppväxtvillkor för barn. (Malmö stad 2015)

En tryggare och lugnare skolmiljö med bättre skolresultat. Skolresultaten på Lindängeskolan har enligt undersökningar hos elever i nionde klass blivit bättre. Denna förbättring tros bero på en tryggare och lugnare skolmiljö till följd av det nya Allaktivitetshuset i byggnaden. (Malmö stad 2015)

Fler aktiva föreningar och civilsamhällsorganisationer. Andelen aktiva kvinnliga deltagare- och ledare har ökat på såväl områdets mötesplatser som i civilsamhället. Detta har genererat mer jämställda mötesplatser samt ett starkare civilsamhälle. (Malmö stad 2015)

Utvärdering Områdesprogram Seved

I slutrapporten av *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* redogörs huvudsakligen tre positiva effekter av *Områdesprogram Seved*.

Ett arbete med seriös fastighetsförvaltning i Seved har resulterat i färre slumfastighetsägare i området och ett upprustande av undermåliga lägenheter. Arbetet har skalats upp och i samband med den nya föreningen BID, omfattar arbetet numera hela Sofielund. BID:s arbete har genererat en bättre levnadsstandard och en ökad trygg- och samhörighetskänsla hos både boende och verksamma inom området. (Malmö stad 2015)

Fler arbetsmöjligheter tillika ett lägre försörjningsstöd. Arbetslösheten i Seved har, med Mötesplats Seved som bas, under områdesprogrammets tid minskat på grund av ökade samarbetsformer mellan kommunala förvaltningar och myndighetsorganisationer, lokala föreningar samt privata aktörer. (Malmö stad 2015)

Satsning på barn och unga med syftet att skapa en fungerande skolgång och en meningsfull fritid har bidragit till flera lyckade föreningar i området.

Idéen om UMIS, med aktiviteter på Sofielundsskolan efter skoltid har spridits sig till andra skolor runt om i Malmö: *Mötesplats: Naturen*, har engagerat hundratals barn och ett tiotal pedagoger samt bidragit till en positiv identifiering med Sofielundsskolan. Utöver dessa har Områdesprogrammet stöttat lokala initiativ till föreningar. (Malmö stad 2015)

Intervjuer

Samtliga intervjuer har utgått från områdesprogrammen med frågeställningar vilka berör Boverkets strategier för integration. Vid intervjutillfällena fick informanterna svara på om de ansåg att strategierna uppfyllts i samband med arbetet för respektive områdesprogram. Nedan redovisas intervju 1-4 i sammanfattande form. För att ta del av fullständig intervju, se *bilagor*.

Intervju Informant 1

Informant 1, Områdeskoordinator för *Områdesprogram Lindängen*, anser att områdesprogrammets arbete framförallt bestod utav snabba åtgärder för ett snabbt och märkbart resultat, snarare än ett långsiktigt arbete. Ambitionen för arbetsmetoden i *Områdesprogram Lindängen* var att genom olika satsningar och åtgärder redogöra för vilka som gav effekt, för att sedan implementera dessa i andra stadsdelar i Malmö. Eftersom budgeten var knapp gav områdesprogrammet inte de mätbara förändringar som krävdes. Informanten hade önskat sig få arbeta och se fler experimentella projekt i *Områdesprogram Lindängen* och en satsning på förbindelser inom hela staden. Sociala evenemang i samband med fysisk omstrukturering anser informanten fungerat särskilt bra på Framtidens hus, vilket fokuserat på att göra centrum till brukarnas vardagsrum.

Informant 1 anser att Malmö stad i sin planering av områdesförnyelsen av Lindängen centrum skulle fokuserat på större hyresrätter än vad som planerats för att motverka trångboddhet. Områdesförnyelsen av centrum har ännu inte påbörjats då ett privat företag i tidigt stadie köpte upp torget i

vinstsyfte och har efter upprepade försök ej gått med på att köpas ut. Detta faktum har lett till en stagnering av ombyggnationen och en fortsatt känsla av otrygghet i centrum.

Informanten anser att det finns positiva konsekvenser av områdesprogrammen så som bättre kommunikation mellan brukarna och socialtjänsten. Däremot spelar de positiva konsekvenserna en mindre roll så länge centrum upplevs som otryggt och den fysiska strukturen är eftersatt. Ett uppköp av centrum från kommunens sida skulle i kombination med den redan positiva identifiering invånarna i Lindängen känner generera bättre levnadsvillkor, bidra till integration samt främja social hållbarhet.

Informant 1 hävdar att en helhetsbild i staden är beroende av och omöjlig att skapa utan medborgardialog. Enligt informanten var medborgardialogen i *Områdesprogram Lindängen* ej tillräcklig för att nå ett varaktigt resultat. Det fanns varken tid eller pengar för medborgardialog eller till att skapa en korrekt struktur för hur den skulle se ut. Det hölls inga möten utan dialogen gick ut på att tjänstemännen frågade människor ute i området om vad de tyckte att områdesprogrammet i Lindängen skulle beröra.

Informanten anser att två av fem strategier, till sin fullo, uppfyllts i *Områdesprogram Lindängen*. Hen anser att strategierna är önskvärda men att tid, vilja och pengar är det som gör störst skillnad när det gäller integration och social hållbarhet.

- Helhetssyn ✕
- Variation ✓
- Samband ✕
- Identitet ✓
- Inflytande och samverkan ✕

Intervju Informant 2

Informant 2, högstadielärare på Lindängeskolan, tycker sig inte se resultatet av *Områdesprogram Lindängen*. Informanten upplever områdesprogrammets arbete som en punktinsats mer än som ett arbete för att stärka hela Malmö. Dessutom menar informanten att det inte förekommit ett arbete för fysiska förbättringar, mer än löften om det, utan fokus har lagts på ett socialt arbete med aktiviteter etc. Enligt informanten krävs det ett samspel mellan den fysiska- och sociala dimensionen för att uppnå en positiv utveckling och ett långvarigt resultat. De nya bostadshusen som tillkommit intill Lindängeskolan anser informanten verkar vara av bra kvalitet. Däremot är informanten osäker på om vilka som har råd att bo där. Möjligen är det mer välbeställda invånare som flyttar dit i syfte öka attraktiviteten och höja värdet i området. Enligt informanten är en sådan planering en omvänd integration, att det nästan segregerar värre.

Informanten tycks heller inte uppleva ett arbete om att förbinda Lindängen med övriga delar av staden i syftet att motverka segregation. Det mest positiva med områdesprogrammet anser informanten är Allaktivitetshuset, ett av de få allaktivitetshus i Malmö. Dock hävdar informanten att aktivitetshuset även inneburit en del konflikter på skolan, exempelvis rörande om hur ungdomar ska hanteras. Överlag så anser informanten att det är positivt eftersom det lockar folk ut ur husen, folk som inte tidigare haft naturliga möten får helt plötsligt träffa andra vilket visar att det har blivit ett lyckat projekt.

- Helhetssyn ×
- Variation ✓
- Samband ×
- Identitet ✓
- Inflytande och samverkan ×

Intervju Informant 3

Informant 3, områdeskoordinator för *Områdesprogram Seved*, anser att programmet inte omfattat några nya större fysiska investeringar. Däremot gjordes mycket för att öka den fysiska boendestandarden och fördriva slumförvaltare från området med hjälp av fastighetssamverkan. Initiativ till sociala evenemang i samband med upprustningarna togs, om än mer på senare år. Enligt informanten är fastighetssamverkan, BID, det främsta resultatet av *Områdesprogram Seved*.

Ett helhetsperspektiv är, enligt informant 3, centralt i arbetet för social hållbarhet. Det är viktigt att inte se områden i staden som enklaver utan att försöka binda dem och dess förvaltningar samman, vilket informanten gärna hade sett lades mer tid på. Helhetssynen infann sig enligt informanten inte under områdesprogrammets tid utan var en av fem punktinsatser. Däremot har programmet bidragit till ett mer tvärsektoriellt arbete mellan förvaltningar i staden. Varietet vad gäller funktioner och bostadstyper anser informanten är god och samverkan mellan dem likaså.

Informanten hävdar att stolthet och en positiv identitet med sitt närområde varit svårt för Sevedsborna eftersom området varit nedgånget och otryggt. På grund av att investeringar i upprustning av både inre och yttre miljö har boende börjat identifiera sig mer och mer med sitt bostadsområde. Detta menar informanten har påverkat levnadsvillkoren positivt.

Medborgardialogen i *Områdesprogram Seved* levdes, enligt informant 3, inte upp till de förväntningar som fanns. Stormöten hölls där medverkande framförallt bestod av den vita medelklassen vilka hade råd att vara kritiska. De grupper som områdeskoordinatorn och programmet ville nå var ej närvarande. Områdesprogrammet var ett projekt i raden av många vilket informanten anser var ett stort hinder för arbetet och tilltron till det. Invånarna litade inte på områdesprogrammets löften eftersom tidigare projekt gjort dem besvikna.

Informant 3 anser dock att medborgardialog kan vara överskattat. Seved led av uppenbara brister vilka områdeskoordinatören visste att invånarna ville få bukt med. Det finns således ingen poäng med att ha en medborgardialog innan de bristerna åtgärdats. Medborgardialog kan först hållas när de mest akuta bristerna åtgärdats och tilltron till kommunala förvaltningar och myndigheter förbättrats.

Innovation var ett av målen med *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. Allaktivitetshuset i Lindängen var, enligt informant 3, en lyckad investering vilket *Områdesprogram Seved* ville implementera i Sofielund. I stället för att använda sig av ett redan lyckat koncept skapades en ny variant för att sticka ut.

Generellt sett menar informant 3 att arbetet med *Områdesprogram Seved* varit som ett plåster på såren där knappa åtgärder utan ekonomiska medel använts som skyddsnät. Slutrapporten för ett socialt hållbart Malmö gjordes av tjänstemän och politiker i Malmö stad och beskrivs missvisande, i endast positiva ordalag. De strategier som Boverket anger är enligt informanten av yttersta vikt. De ekonomiska tillkortakommanden under områdesprogrammet gjorde dock att strategierna inte kunde fullföljas under programmet.

- Helhetssyn ✕
- Variation ✓
- Samband ✕
- Identitet ✓
- Inflytande och samverkan ✓

Intervju Informant 4

Informant 4, före detta boende och verksam i Seved, ställer sig kritisk till *Områdesprogram Seved* samt dess utvärdering. Informanten hävdar att det inte har funnits en helhetssyn inom programmet och påpekar att det krävs en

samverkan mellan alla aktörer och en rättvis behandling i hela staden för att åstadkomma en förändring. Informanten ställer sig kritisk till medborgardialogen för områdesprogrammet och hävdar att den enbart hölls på kommunens villkor. Medborgardialogen hölls under dagtid vilket innebar att de som hade möjlighet att medverka antingen var arbetslösa eller socialt utslagna, och inte arbetande. Detta menar informanten är ytterligare ett sätt att spå på segregationen, att olika sociala grupper inte ges möjlighet att mötas i arbetet för deras gemensamma område.

Områdesprogram Seved hade enligt informanten kunnat utföras på ett bättre sätt om olika boendegrupper hade fått chans att delta under hela processen, med fokus på både yttre och inre miljö. Informanten anser inte att det har funnits en balans mellan sociala och fysiska åtgärder i områdesprogrammet. Till områdesprogrammets fördel tycker informanten dock att arbetet mot de oseriösa fastighetsägarna i området har varit positivt då det höjt boendestandarden för många. Avslutningsvis anser informanten inte att någon av de fem strategier har uppfyllts i arbetet med områdesprogrammet.

- **Helhetssyn** x
- **Variation** x
- **Samband** x
- **Identitet** x
- **Inflytande och samverkan** x

Diskussion och slutsats

Resultatdiskussion

I uppsatsens inledande avsnitt, se sida 13-20, återfinns redogörelser för översiktliga fysiska planeringsåtgärder i arbete för social hållbarhet. Samtlig forskning visar på att kommunal fysisk planering bör präglas av en helhetssyn, där områdesförnyelse ses som en del av den övergripande stadsplaneringen, samt av ett fokus på förbindelser mellan olika stadsdelar. För att skapa ett socialt hållbart samhälle krävs en samverkan mellan sociala och fysiska insatser och en variation av funktioner eftersträvas. Däremot råder det meningsskillnader om huruvida ett varierat bostadsbestånd i sig leder till integration, vilken är en förutsättning för social hållbarhet. Samtlig litteratur betonar sambandet mellan en positiv identifiering med sitt bostadsområde, samverkan i form av medborgardialog, upplevd trygghet och social hållbarhet.

De allra viktigaste parametrarna för social hållbarhet kan sammanfattas under följande rubriker:

- **Helhetssyn och samband**
- **Fysiska och sociala insatser**
- **Variation**
- **Identitet och trygghet**
- **Medborgardialog**

Helhetssyn och samband

Syftet med *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* var att genom fem platsspecifika områdesprogram stärka hela Malmös sociala hållbarhet (Malmö stad 2015). Åsikterna kring *Områdesprogram Lindängen* och *Områdesprogram Seved* är bland informanterna tudelade. Informant 1 anser att projektet i Lindängen präglats av forcerade insatser, med syftet att generera snabba resultat, snarare än av ett långsiktigt arbetssätt. I kontrast

till informant 1:s utlåtande redogör Malmö stads *Slutrapport för Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* (Malmö stad 2015) för ett arbete som har präglats av en långsiktig planering.

Både informant 1 och 4 menar på att det i stadsplanering är viktigt att se staden som en helhet och att försöka binda stadsdelarna och dess förvaltningar samman. En sådan helhetssyn infann sig inte under *Områdesprogram Seved*, som enligt informant 3 var en av många punktinsatser. Även informant 1 och 2 hade i *Områdesprogram Lindängen* önskat få se fler satsningar på förbindelser stadsdelarna emellan och hävdar att en helhetsbild i staden är av yttersta vikt för den sociala hållbarheten. Informant 2 upplever inte områdesprogrammet som ett arbete för att stärka hela Malmö och inte heller som ett försök till att förbinda Lindängen med andra delar av staden i syftet att motverka segregation.

Områdesprogrammets ambition var enligt informant 1 till en början att genomföra olika experimentella satsningar och utvärdera dem för att sedan implementera dem i andra stadsdelar i Malmö. Innovation var ett av områdesprogrammets ledande ord för processen (Malmö stad 2015). Ett ledord som informant 1 hade velat se mer av i själva projektet. Informant 3 verkar vara av samma åsikt. Ett exempel på en innovativ satsning i Lindängen var Allaktivitetshuset som anses vara ett lyckat integrationsprojekt (Malmö stad 2015). *Områdesprogram Seved* ville, enligt informant 3, göra en liknande satsning som i Lindängen men istället för att implementera en redan lyckad idé skapades aktivitetshuset UMIS med syftet att framstå som originellt.

Informant 1 och 3 menar på att områdesprogrammen lett till en mer tvärsektoriell samverkan mellan olika aktörer och mellan förvaltningar i staden samt till en förbättrad kommunikation mellan brukarna och socialtjänsten, detta i form av t.ex. Framtidens hus. Informant 1 menar dock att så länge Lindängen centrum upplevs som otryggt och dess fysiska struktur är eftersatt, på grund av markägarens motvilja att rusta upp centrum. så spelar de positiva konsekvenserna gällande samverkan en

mindre roll. Ett uppköp i kombination med den positiva identitet som boende i Lindängen känner kan generera en förbättrad levnadsstandard, integration och social hållbarhet.

Fysiska och sociala åtgärder

I slutrapporten framgår det att samarbetet mellan olika aktörer har varit välfungerande, vilket ska ha bidragit till att fysiska åtgärder lättare kunnat ske i samband med sociala aspekter. (Malmö stad 2015) För att uppnå en positiv utveckling i staden och en långvarig social hållbarhet krävs det enligt Boverket ett samspel mellan den fysiska- och sociala dimensionen (Boverket 2010). Att enbart fysiska insatser, liksom områdesförnyelse av eftersatta områden, sällan påvisar ett långvarigt resultat är att beakta. Informant 2 hävdar dock att det inte förekommit något som helst arbete för fysiska förbättringar i *Områdesprogram Lindängen*. Löften om sådana har funnits, men fokus har i slutändan lagts på sociala investeringar.

Informant 4 anser att fördelningen av resurser gällande fysiska åtgärder i Malmö stad är orättvist fördelat. Informanten hävdar att det inte fanns någon balans mellan sociala och fysiska åtgärder i *Områdesprogram Seved*, då det inte skedde några fysiska åtgärder alls. Informant 3 menar dock att initiativ till sociala evenemang i samband med fysiska investeringar har funnits under *Områdesprogram Seveds* sista år. Det kan konstateras att det råder en delad mening om huruvida det skett märkbara fysiska investeringar i Seved respektive Lindängen.

Att det vid fysiska investeringar även ska genomföras sociala investeringar är något som Malmö stad själva påpekar är viktigt (Malmö stad 2018b). Sociala investeringar i preventiva syften kan dock vara svåra att utföra i planeringspraktiken. Kommunala strukturer och lagstiftningar är gamla strukturer, mycket äldre än Malmökommissionen, vilket kan göra sociala investeringar svåra att bokföra rent ekonomiskt. Fysiska investeringar ger ett direkt visuellt resultat och genererar en kostnad som kan fördelas över många år, vilket sociala investeringar inte alltid ger. I uppsatsens empiri

framgår det tydligt att fysiska omstruktureringar och sociala åtgärder är viktigt för människans välmående och levnadsstandard samt att sådana åtgärder kan främja integrationsprocessen. De är därmed ett redskap för att främja social hållbarhet.

I *Områdesprogram Seved* har arbetet med seriös fastighetsförvaltning inneburit att flera slumfastighetsägare upptäckts och tvingats avsäga sina avtal, vilket genererat en högre boendestandard. Däremot är det svårt att se hur eller om den yttre miljön utvecklats. I *Områdesprogram Lindängen* skulle Centrumprocessen bidra till trygghet och social hållbarhet genom fysisk omgestaltning. Vi har dessvärre inte kunnat redogöra för några märkbara fysiska förändringar, trots att Malmö stad hävdar att investeringar i sådana syften skett. Stagnationen av de fysiska förändringarna i Lindängen Centrum menar Informant 1 beror på det privata företag som i tidigt stadie köpte upp torget i centrum i vinstsyfte. Företaget har efter upprepade försök vägrat köpas ut till den summa som kommunen angett vilket resulterat i stagnation av ombyggnationen av centrum och en fortsatt känsla av otrygghet i området. Denna problematik i kombination med att samtliga områdesprogram inte hade ekonomiska medel för att genomföra några större fysiska förändringar (Informant 1 & Informant 3 2018) innebar att programmet inte gav de mätbara fysiska förändringar som krävdes (Informant 1 2018).

Variation

Bostadsbeståndet på Lindängen respektive Seved är varierat. I respektive områden återfinns dock en högre andel hyresrätter än äganderätter. Stadsdelarna skiljer sig åt i den bemärkelsen att Lindängen är beläget i Malmös periferi, utanför Inre ringvägen, medan Seved är beläget i de centrala delarna av Malmö. Även bostadsbeståndets gestaltning skiljer sig åt mellan Lindängen och Seved. Fallstudierna har dock tydligt visat att bådadera område kämpar med liknande problematik.

En variation i boende- och upplåtelseformer, varierade mötesplatser samt goda förbindelser med andra stadsdelar kan främja integration (Boverket 2010). Syftet med ett varierat bostadsbestånd är att generera en heterogen social profil; människor efterfrågar olika boendeformer i olika skeden av sitt liv. Ett varierat bostadsbestånd är dock ekvivalent med en heterogen befolkning. Ett heterogent bostadsområde karaktäriseras ofta av en social homogen profil. De flesta heterogena bostadsområden utgörs av boende med olika nationaliteter, låga utbildningsnivåer samt låga inkomster. Segregerade stadsdelar uppstår inte till följd av det varierade eller en icke varierande bostadsbeståndet i sig, utan till följd av en socialt homogen profil av socialt utsatta. (Andersson & Musterd 2005) Lindängen och Seved är således inte segregerade till följd av boende- och upplåtelseformer.

Identitet och trygghet

Den upplevda trygg- och säkerheten i en stadsdel utgörs vara en grundläggande del av social hållbarhet. Den upplevda tryggheten skapar i sin tur förutsättningar för områdesstabilitet, positiv identifiering och tillit. (Bramley et. al. 2011)

En strategi för integration är positivt identitetsskapande; att skapa förutsättningar för en positiv identifiering med sitt bostadsområde, samtidigt som området ges en mer positiv identitet utåt (Boverket 2010). Varken Lindängen eller Seved har en positiv medial bild vilket speglar områdets identitet utåt. Stadsdelarna har i mediala sammanhang framställts som problematiska områden och klassades år 2017, efter områdesprogrammets avslut, som särskilt utsatta områden (NOA 2017). Det är en tydlig indikator på att områdena fortfarande lider av bristande säkerhet och upplevd otrygghet, vilket påverkar möjligheterna för en positiv identifiering.

En ökad känsla av otrygghet, vilket utbredd kriminalitet är en orsak till, kan leda till isolering. Isolering i kombination med ett områdes negativa identitet och negativa framställning i media, leder till sämre möjligheter för en positiv identifiering med sitt bostadsområde och till segregation. Informant

3 menar på att det för Sevedsborna har varit svårt att känna stolthet över sin bostadsområde på grund av kriminella nätverks höga inflytande, känslan av otrygghet och Seveds nedgångna yttre miljö. I och med en högre polisiär närvaro i Seved samt en upprustning av Seveds inre och yttre miljö, har boendes möjligheter att identifiera sig med sin omgivning ökat (Informant 3 2018). Informant 4 anser däremot att en positiv identifiering aldrig varit ett problem i Seved.

Positiv identifiering och tillhörighet till sitt bostadsområde är beroende av den fysiska miljöns upplevelse. Även upplevelsen av trygghet är beroende av den fysiska miljön. Områden som lider av skadegörelse ger platsen ett eftersatt uttryck vilket kan påverka tryggheten negativt. Upplevd otrygghet kan i sin tur hämma områdets sociala sammanhållning då färre väljer att delta i sociala interaktioner. (Bramley et. al. 2011) I Lindängen respektive Seved anser informant 1, 2 och 4 att identitet inte var ett av områdesprogrammets utmaningar. Samtliga tre informanter hävdar att boende i båda områdena känt stolthet och tillhörighet för och med sitt bostadsområde.

Det är svårt för en kommun att ha makt över den sociala identiteten eftersom den påverkas av lokalsamhället. Identitet präglas även av den mediala bilden, kanske än mer än den kommunala praktiken. Den kommunala praktiken kan rent fysiskt sörja för att en stadsdel genom omgestaltning inte ser eftersatt ut. Sådana stadsdelar blir ofta slagträn i politiska debatter och används gärna för att plocka politiska poäng, vilket är väldigt utmanande och försvårande för en lokal identitet.

Medborgardialog

Medborgardialog är enligt Informant 1 av yttersta vikt för att tjänstemän ska kunna skapa sig en helhetsbild över stadens funktioner och möjligheter. Enligt informant 1 var medborgardialogen i *Områdesprogram Lindängen* dock ej tillräcklig för att kunna ge projektledningen en helhetsbild. Informanten menar att mer tid skulle ha lagts ned på att skapa en

strukturerad och väl beprövad dialog. Dialogen i sig var alldeles för knapp, spontan och ostrukturerad. Enligt informant 3 var även *Områdesprogram Seveds* medborgardialog undermålig. Till en början knackades en del dörr, senare hölls stormöten. Möten hölls under dagtid, vilket innebar att bara ett visst klientel kunde delta. Faktumet att vissa sociala grupper inte delges möjligheten att delta i arbetet för en gemensam stadsdel är enligt informant 4 ett sätt att bidra till segregation.

Dialog och utbyte människor emellan krävs för att skapa tillit - invånare ska få komma till tals och känna att de har en chans att påverka deras bostadsområdes yttre miljö. Det är inte bara tjänstemän som ska ha möjlighet att påverka stadens utformning. Invånarnas åsikter ska därför uppmärksammas, däribland i form av medborgardialog, och resultat ska enligt regel inte utebli. Invånarnas sociala tillit är av stor vikt både på individnivå och mellan individer och institutioner (Öresjö 2000). Att områdesprogrammet var ett projekt i raden av många anser informant 3 var ett stort hinder. Då resultat av tidigare diskussioner i tidigare projekt uteblivit litade stora delar av invånarna inte på myndigheter och fann det därför ointressant att delta.

Deltagande i medborgardialog bidrar till en positiv utveckling gällande den sociala hållbarheten. Dock är det inte en vedertagen slutsats att ett områden med lågt medborgardeltagande per definition klassas som ohållbart. (Bramley et. al. 2011) Informant 3 är kritisk till den roll medborgardialog ofta spelar i dagens projektering. I fallet *Områdesprogram Seved* fanns det uppenbara brister i stadsdelens fysiska och sociala struktur som skulle ha lagts mer tid på, men som bortprioriterades till förmån för dialog. Informant 4 menar dock att dialogen hade fått ett annat utfall om olika sociala grupper hade fått chans att delta under hela processen. Om möten hade hållits under mer varierande tider på dygnet och fokuserat på både yttre och inre miljö, så hade det enligt informant 4 bidrag till en mer välfungerande dialog.

Det råder, som tidigare nämnts, en tudelad syn kring vad arbetet med *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* faktiskt inneburit. Malmö

stads egna utvärdering är skriven i mycket positiva ordalag (Malmö stad 2015). Alla informanter var dock mer eller mindre kritiska till hur arbetet inom områdesprogrammen genomförts. Såväl *Områdesprogram Lindängen* som *Områdesprogram Seved* har utfört lyckade, positiva satsningar i form av BID, Allaktivitetshuset, UMIS, Framtidens hus och Mötesplats Seved. BID har förhöjt levnadsstandarden i Seved och känslan av trivsel, trygghet, sammanhållning och stolthet är i Seved, tack vare BID, större. Allaktivitetshuset och UMIS genererar identitetsskapande möten och medför tillit och trygghet. Framtidens hus och mötesplats Seved, vars syfte har varit att generera ett samarbete mellan boende, offentlig sektor och privata aktörer, t.ex. mellan Socialtjänsten och Röda Korset, har lett till ett större förtroende för myndigheter bland de boende. Ett förtroende som annars tycks vara relativt lågt i särskilt utsatta områden.

Avslutningsvis anser vi att områdesprogrammets arbete uppfyllt följande strategier:

- **Helhetssyn** ×
- **Variation** ✓
- **Samband** ×
- **Identitet** × ✓
- **Inflytande och samverkan** ×

Diskussion

För att främja integration, motverka segregation och skapa ett socialt hållbart samhälle krävs en helhetssyn där hela staden omfattas, det vill säga fokus läggs på att sammanlänka stadens olika stadsdelar med hänsyn till olika intressen och aktörer. I arbetet med planering och gestaltning av offentliga miljöer är det viktigt att ha ett tvärvetenskapligt synsätt. Lika viktigt är det att ta ett helhetsgrepp om social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet för att kunna förstå och ta hänsyn till samtliga dimensioner, ty de är beroende av varandra. Det krävs således ett holistisk grepp för socialt hållbar stadsplanering.

Social hållbarhet har många gånger hamnat på andra eller tredje plats efter ekonomisk och ekologisk hållbarhet, vilket i sig inte är hållbart. Fokus har ofta lagts på den ekonomiska hållbarheten, där avvägningar om vad som är kostnadsmässigt rimligt att uträtta för ekologisk och social hållbarhet gjorts. En sådan typ av ekonomiskt tankesätt är många gånger kortsiktigt och avser en projekt- eller en mandatperiod. Att tänka så pass kortsiktigt kan innebära att den sociala hållbarheten blir lidande vilket i sin tur påverkar samtliga hållbarhetsdimensioner. Det räcker således inte med en kortsiktig insats för att lösa en långsiktig utmaning. Även om projekt, likt *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*, kan bära med sig positiva erfarenheter är nackdelen med projekt att de är begränsade till en avsatt tidsperiod. Arbetet för social hållbarhet kan inte ha ett start- och ett slutdatum, utan måste vara ett pågående arbete för att nå ett varaktigt resultat. Uppsatsens redogörelse av den sociala dimensionen visar på att det är av yttersta vikt att arbeta långsiktigt för att uppnå social hållbarhet.

Det finns inte ett rätt sätt att arbeta för social hållbarhet. Återkommande i både teori och i praktik är vikten av delaktighet i form av medborgardialog, identitetsskapande insatser, ökad trygghet och känslor av tillhörighet och tillit - både vad gäller medborgare sinsemellan men även mellan individer och offentlig verksamhet och/eller andra aktörer.

Social hållbarhet är ett mångbottnat begrepp som i grund och botten handlar om hur stadsutveckling kan möjliggöra demokrati och ge ökade chanser till god livskvalité. Staden kan som fysisk och social struktur gynna eller begränsa individens möjligheter till ett gott liv, oavsett individens tidigare förutsättningar eller bakgrund. Det är viktigt att tala om social hållbarhet på flera olika plan och då i alla samhällsskikt, såväl på nationell nivå som på lokal nivå. Det bör när det talas om social hållbarhet även talas om hur samhällets organisationer ser ut, hur de kommunicerar, vilken erfarenhet arbetet i sådana organisationer tar avstamp i samt vilka plattformar som finns tillgängliga för samverkan och vilken tilltro till dem invånarna har.

Inflytande, samverkan, engagemang och delaktighet är svårhanterliga ämnen hos många kommuner, liksom i Malmö. Malmö stads arbete med områdesprogrammet har resulterat i en god samverkan aktörer emellan. Dock präglas det samhälleliga planeringsarbetet ofta av en redan satt agenda; vi styrs alla av våra narrativ. Detta faktum påverkar under vilka former och sammanhang dialog sker och vilka frågor som ställs. Det krävs att vi som framtida landskapsarkitekter frågar oss: vem behöver vi föra dialog med och hur lyfts resultaten fram?

Att arbeta med samverkan och variation i kombination och att våga satsa på lokala aktörer för att i ett tidigt skede få aktörerna involverade, är viktigt. Lokala aktörers betydelse bör oftare uppmärksammas i medborgardialog vilka redan utgör en del av områdets befintliga identitet. Det är lika viktigt att ha i åtanke att en inte bör skriva över en identitet. En överskrivning kan leda till en allvarlig gentrifieringsproblematik då områdesförnyelse i syfte att främja social hållbarhet ökar ett områdes attraktivitet och förhöjer dess boendestandard. En sådan områdesförnyelse kan bidra till *statushypotesen*, att ett områdes status ökar, vilket i sin tur kan leda till *bortstötningshypotesen*, att minoritetsbefolkningen flyttar till ett annat område. Att arbeta i nya banor där staden förstår att variation och bevarande av identitet faktiskt leder till samverkan, är essentiellt. För landskapsarkitekter kan det, om en inte har full insyn, ibland vara svårt att avgöra exakt hur staden arbetar med samverkan, vilket främst gäller

medborgardialog och hur den tar sig uttryck i stadsutvecklingspraktiken. Arbetet med medborgardialog bör utgöras av olika typer av dialoger samt inneha medvetenhet och vetskap om vilka redskap de som ska vara medskapare får.

Landskapsarkitekter spelar inom stadsplanering en viktig roll i att skapa förutsättningar för integration och motverka segregation. Det krävs att sociala investeringar, likt de som gjordes för *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*, kombineras med fysiska insatser. Det handlar om att skapa förutsättningar för en god levnadsmiljö i form av offentliga mötesplatser och underhåll av den fysiska miljön. Även kunskap om var både sociala och fysiska insatser krävs hör till landskapsarkitektens roll. Även om sociala insatser inte är en av landskapsarkitektens främsta uppgifter är vetskapen om var sådana ska lokaliseras det. De sociala frågorna bör tillskrivas ett högre värde inom all planeringspraktik.

Slutsats

Utifrån det material som studerats konstateras att följande parametrar är av yttersta vikt i arbetet med fysisk planering för social hållbarhet;

- **En helhetssyn**, i arbetssätt mellan olika aktörer och förvaltningar samt i planeringen för staden i sin helhet.
- **Medborgardialog** involverande boende, lokala verksamheter, kommunala förvaltningar samt privata aktörer.
- **Fysiska och sociala insatser** i kombination.
- **Projektbaserade insatser**, vilka genererar ett snabbt och märkbart resultat, i kombination med **långsiktiga åtgärder**. Samtliga insatser ska tillsammans generera varaktiga resultat och ett resilient samhälle.
- **En positiv identifiering** med sitt bostadsområde samt en positiv områdesidentitet utåt. Detta ska generera ett ömsesidigt flöde stadsdelar emellan.

- **En ökad trygghet** i form av “*snabba insatser*” och förebyggande åtgärder. Snabba insatser kan ske i form av högre polisiär närvaro, kameraövervakning etc.
- **Platsspecifika åtgärder** ska vidtas för olika ändamål i olika syften.

Avslutande kommentarer

Litteratur- och fallstudien är, är som tidigare nämnt, begränsad till västerländska förhållanden med fokus på Malmö stad. Om uppsatsen innefattat ytterligare eller annat material hade slutsatserna möjligtvis inte blivit desamma. Slutsatserna är att tolkas som allmänna slutsatser baserade på litteraturstudien samt de två fallstudierna. Slutsatserna kan i övrigt ej tolkas som generella. De kommunala dokumenten och dess framställning, med koppling till fallstudierna för *Områdesprogram Lindängen* och *Områdesprogram Seved*, är skrivna ur Malmö stads perspektiv. Detta faktum tål att förhålla sig kritisk till. För att få en mer rättfärdig bild av områdesprogrammets arbete för social hållbarhet genomfördes därav fyra intervjuer. Informanternas personliga erfarenheter och subjektiva åsikter är att även de att förhålla sig kritisk till, för såväl oss skribenter som för framtida läsare.

Efter genomförda litteratur- och fallstudier har nya frågeställningar väckts som genom vidare studier tål att besvaras. För att besvara uppsatsens frågeställningar användes en kvalitativ metod: det hade varit intressant att besvara samma/liknande frågeställningar genom en kvantitativ metod med statistiskt underlag. Hade en sådan studie genererat ett likvärdigt resultat med liknande slutsatser? Vilken koppling har exempelvis områdesförnyelse till gentrifiering? Hur påverkar gentrifiering i sin tur social hållbarhet? Att utföra ytterligare fallstudier med fokus på nyexploaterade bostadsområden och undersöka hur en sådan planeringspraktik behandlar social hållbarhet hade även det varit av intresse. Hur förs en medborgardialog i ett bostadsområde som ännu inte har några medborgare?

Källförteckning

Elektroniska källor

Andersson, R. & Musterd, S. (2005). *HOUSING MIX, SOCIAL MIX, AND SOCIAL OPPORTUNITIES*. Uppsala universitet & University of Amsterdam.

Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1078087405276006> [2018-04-20]

Boverket. (2004). *Integration och segregation i boendet – begrepp och indikatorer*. 1. uppl. Boverket: Karlskrona.

Tillgänglig: https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2004/integration_och_segregation_i_boendet.pdf [2018-05-05]

Boverket. (2007). *Bostadspolitiken: Svensk politik för boende, planering och byggande under 130 år*. 1. uppl. Karlskrona: Boverket.

Tillgänglig: <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/bostadspolitiken.pdf> [2018-04-23]

Boverket. (2010). *Socialt hållbar stadsutveckling – en kunskapsöversikt*. 1. uppl. Karlskrona: Boverket.

Tillgänglig: <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/socialt-hallbar-stadsutveckling.pdf> [2018-04-04]

Bramley, Glen; Brown, Caroline; Dempsey, Nicola; Power, Sinéad. (2011). *The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability*. Sustainable Development. vol. 19. nr. 5/2011, sid. 289-300.

Tillgänglig: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/sd.417> [2018-04-27]

Folkhälsomyndigheten. (2014). *Vad är socialt hållbart för oss?*

Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/> [2018-04-15]

Forrest, Ray; Kearns, Ade. (2000). *Social Cohesion and Multilevel Urban Governance*. Urban Studies, vol. 37, nr. 5–6, s. 995–1017.

Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1080/00420980050011208> [2018-04-30]

Legeby, A. (2009). *From housing segregation to integration in public space*. Stockholm: Kungliga Tekniska Högskolan.

Tillgänglig: http://www.sss7.org/Proceedings/08%20Spatial%20Configuration%20and%20Social%20Structures/065_Legeby.pdf [2018-04-29]

Malmö stad. (2013). *Malmöns väg mot en hållbar framtid. Hälsa, välfärd och rättvisa*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: https://malmo.se/download/18.3108a6ec1445513e589b90/1491298327791/malmökommissionen_slutrapport_2014.pdf [2018-04-03]

Malmö stad. (2014a). *Bygga om dialogen Slutrapport*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: <https://www.boverket.se/contentassets/c41d0ca0fc9c4d839338058dd8610c2e/slutrapport-bod-final.pdf> [2018-05-15]

Malmö stad. (2014b). *Översiktsplan för Malmö. Planstrategi*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: https://malmo.se/download/18.5bb0a05f145db1bc43d6ac4/1491302698823/OP2012_planstrategi_antagen_140522.pdf [2018-04-10]

Malmö stad. (2015). *Slutrapport Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. Malmö: Malmö Stadskontoret, Vårhjälpavdelningen.

Tillgänglig: Via länk [2018-04-08]

Malmö stad. (2016a). *Sofielund*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: <https://malmo.se/Kultur--fritid/Kultur--noje/Arkiv--historia/Kulturarv-Malmo/P-S/Sofielund.html> [2018-04-17]

Malmö stad. (2016b). *Stadens historia*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: <https://malmo.se/Kultur--fritid/Kultur--noje/Arkiv--historia/Kulturarv-Malmo/P-S/Stadens-historia.html> [2018-04-17]

Malmö stad. (2018a). *Fakta och statistik*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: <https://malmo.se/download/18.747ac51416098a8ff832081b/1524231667989/Bl.a.+förvärvsarb%2C+hushåll+2007-.xls> [2018-05-04]

Malmö stad. (2018b). *Malmökommissionens uppdrag*. Malmö: Malmö stad.

Tillgänglig: <https://malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Hallbarhet/Kommission-for-ett-socialt-hallbart-Malmo/Uppdrag.html> [2018-04-03].

Molina, Irene (1997). *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet*. Geografiska regionsstudier nr. 32. Uppsala: Uppsala universitet.

Tillgänglig: <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:161611/FULLTEXT01.pdf> [2018-04-30]

Nationalencyklopedin. (2018). *Brundtlandrapporten*.

Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/brundtlandrapporten> [2018-04-03].

Nationella operativa avdelningen, underrättelseenheten. (2017). *Utsatta områden - Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Stockholm: Nationella operativa avdelningen.

Tillgänglig: https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf [2018-05-01]

Nilsson, Kristina. (2001). *Planering för hållbar utveckling: Dilemman för kommunala översiktsplanerare*.

Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:838332/FULLTEXT01.pdf>

Nordisk Ministerråd. (1997). *Boligpolitik mod segregation*.

Tillgänglig: via google books. [2018-05-07]

Statistiska centralbyrån (2017). *Folkmängd i hela riket, länen och kommunerna 31 december 2017*.

Tillgänglig: via <https://www.scb.se> [2018-04-15]

Svenska Akademien. (2015). Svenska akademiens ordlista. Sverige.

Tillgänglig: <https://svenska.se/saol/?hv=lnr79957> [2018-05-05]

Sveriges kommuner och Landsting. (2013) *35 åtgärdsförslag för ett hållbart asyl- och flyktingmottagande*.

Tillgänglig via: <https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-962-1.pdf?issuusl=ignore> [2015-05-20]

Tykesson, Tyke L. & Ingemark Milos, Anna. (red.) (2002) *Bostadsmiljöer i Malmö: inventering. D. 3, 1965-1975. Malmö: Malmö kulturmiljö*.

Tillgänglig: <http://malmo.se/download/>

18.76105f1c125780a6228800015367/1491300205523/del3_low.pdf

[2018-05-02]

World Commission on Environment and Development (WCED). (1987).

Our common future. [Nairobi]: [United Nations Environment Programme].

Tillgänglig: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

[2018-04-03].

Öresjö, Eva. (2000). *Låt oss slippa grindsamhällen! Om social tillit i ett hållbart samhälle*. s. 135-142. [8 sid] Karlskrona: Stadsmiljörådet.
Tillgänglig: <http://bth.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A836677&dswid=-4790> [2018-04-20]

Tryckta källor

Andersson, Eva; Borgegård, L; Fransson, U. (2001). *Från Babylon och Chicago till Fittja*. I: Magnusson, Lena (red.) *Den delade staden: segregation och etnicitet i stadsbygden*. Umeå: Boréa bokförlag.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder : att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Ristilampi, Per-Markku (1994). *Rosengård och den svarta poesin: En studie av modern annorlundahet*. Östlings Bokförlag Symposion.

Muntliga källor

Intervju med informant 1: Fiona Winders, områdeskoordinator för områdesprogram Lindängen, Malmö stad, den 18 april 2018.

Intervju med informant 2: Hasse Svensson, högstadielärare på Lindängeskolan, den 24 april 2018.

Intervju med informant 3: Hjalmar Falck, områdeskoordinator för områdesprogram Seved, Malmö stad, den 14 maj 2018.

Intervju med informant 4: Eva Ek Törnblad, före detta boende och verksam i Seved, den 19 april 2018.

Illustrationer: figurer

Alla illustrationer är skapade av uppsatsens författare (Figur 1-4)

Bilaga 1

Intervju med informant 1: Fiona Winders, områdeskoordinator för *Områdesprogram Lindängen*, Malmö stad, den 18 april 2018.

Intervjun börjar med att informanten får berätta om sig själv och hennes roll i *Områdesprogram Lindängen*. Informanten berättar att hon till en början tillsattes som tillfällig projektsekreterare på områdesprogrammet i början av projektet, hösten 2010. I början av 2011 tillträdde informanten som koordinator för program Lindängen. Här fick informanten arbeta enligt andra principer och med andra angreppssätt än hon varit van vid. På *Områdesprogram Lindängen* förväntades det att de fem områdesprogrammen skulle beröra främst kommunala verksamheter och att insatserna skulle ske av kommunen. Till en början visste informanten inte hur dessa insatser skulle komma att se ut, men hon visste att det var av största vikt att fråga de boende vad de själva tyckte att områdesprogrammet skulle komma att beröra.

Informanten menar på att tjänstemän sitter på kunskap och ett visst statistiskt underlag, men det krävs mer kunskap än så för att kunna skapa en helhetsbild av Lindängen. Kunskap om vad en stadsdel behöver för att nå t.ex. områdesprogrammets mål kan en endast finna med hjälp av medborgardialog. När det gäller medborgardialogen på *Områdesprogram Lindängen* hade informanten önskat att mer tid, kanske ett år, hade lagts ned på att ta fram underlag till själva insatsen. Här hade det varit bra att få tid till att fundera kring medborgardialogens upplägg och få mer tid till att samla in information. Då områdesprogrammet var ett politiskt beställt program som bara hade fem år på sig att utföras anser informanten att det lades större vikt på snabba åtgärder som visar på att kommunen agerar och är aktiv, än på att skaffa bra underlag som genererar långsiktiga åtgärder.

Då det var ett politiskt beställt program, av kommunstyrelsen, var det väldigt mycket "okej nu ska vi snabba på och göra saker och visa på att det händer någonting". Det är också, såklart, väldigt önskvärt att man ju inte går ut med ett stort jippo som höjer förväntningarna på programmet. Och skapar falska förhoppningar att det ska hända någonting. Man kan jobba med snabba vinster, det händer något snabbt samtidigt som det sker en långsiktig planering. Det fick vi inte med områdesprogrammet. Vi fick inte heller med oss följeforskning. Vi hade någon som skulle hjälpa oss från Malmö högskola, men det hände inte, men oavsett; vi gjorde en väldigt "quick and dirty" medborgardialog, kan man säga, på Lindängen.

Dialogen gick till som så att brukarna besöktes och intervjuades på förskolor, biblioteket, hyrestgästföreningar. Unga i området kontaktades för att försöka förstå vad ungdomarna tycker är viktigast att införa i området. Hur ska Lindängen se ut om fem år? De viktigaste parametrarna visade sig vara fysiska förändringar, ekonomiska förändringar och sociala förändringar; framför allt ett tryggare centrum, fler mötesplatser och fler möjligheter för människor att träffas över de gränserna som finns. Nu var det upp till områdesprogrammet att ta sitt ansvar och leva upp till de kraven som medborgarna ställt, på fem år.

Ambitionsnivån för *Områdesprogram Lindängen* var enligt informanten, orimlig. I början av projektet målades områdesprogrammen upp som en satsning som skulle ha genomslag i hela Malmö stad. Malmö skulle genom områdesprogrammen arbeta experimentellt och genom trial and error kunna fastslå vilka typer av åtgärder som faktiskt ger effekt och vilka som inte gör det, för att sedan kunna implementera dessa åtgärder på större delar av staden. Då områdesprogrammen inte fick några ekonomiska medel utöver de som krävs för att faktiskt anställa någon (t.ex. informanten själv), var det dock svårt att åstadkomma några stora mätbara förändringar. Att kunna utföra små mer experimentella projekt, varav några visar sig ge resultat, skulle enligt informanten vara mer fördelaktigt och tillföra Malmö mer än

vad en stor satsning på ett stort projekt, som när pengapotten är slut dras tillbaka, skulle göra. Att jobba småskaligt kan vara en fördel, men då menar informanten på att medborgardialog och processarbete är av stor vikt, vilket inte lades särskilt mycket krut på under områdesprogrammen.

För att kunna utföra stora fysiska förändringar, vilket delvis var målet med områdesprogrammet, så krävs mycket pengar, vilka inte fanns att tillgå. Utan finansiering, menar informanten på att arbetet måste fortgå genom att skapa förbindelser med andra delar av Malmö för att på så vis föra in resurser in i Lindängen. Kommunens olika verksamheter måste sluta arbeta "i rör", inrutat, utan måste effektiviseras och samverka med andra verksamheter - för att skapa gemenskap och nysta upp de problemen som finns på Lindängen idag. Hur kan vi under fem år på ett kortsiktigt vis försöka förbättra utsikten för Lindängen centrum genom snabba insatser? Samtidigt som vi planerar för en långvarig förändring? Det är inga lätta frågor att besvara på fem år.

Informanten menar på att det idag fortsatt finns stora problem med Lindängens centrum - centrum har efter år av försummande gått i konkurs och privata aktörer äger stora delar av centrum vilka blockerar dess utveckling.

Stora delar av centrum köptes ganska så tidigt upp av ett enmansföretag som egentligen inte har något annat intresse än att tjäna pengar och har suttit nu på den här fastigheten i flera år och har haft en så orimlig prissättning så ingen kan köpa det och han bara höjer priset hela tiden. Det har funnits intresse bland mer seriösa fastighetsägare men de vägrar att betala så mycket. Så det har satt stopp för förändring på Lindängen, det sitter en stor kloss där.

När uppköp inte fungerat har kommunen försökt med andra metoder, t.ex. genom att be miljöförvaltningen undersöka företaget och ställa krav. Ingenting har fått företaget att sälja, vilket har lett till att byggnationen stagnerat. Byggnaden ter sig som en stor bromskloss som satt stopp för

förändring på Lindängen, vilket bekymrar informanten mycket. Om kommunen eller någon annan aldrig kan köpa ut denna enskilda man, vad kommer att ske då? Som det ser ut nu så kan kommun/privata företag inte bygga/åstadkomma det som medborgarna vill ha - ett fungerande centrum med bibliotek osv - utan är fast med ett centrum som bäddar för otrygghet och kriminalitet.

Mer seriösa fastighetsägare har ansökt till Lindängen, vilka har varit mer än villiga att bidra med arbete för social trygghet, vilket har varit en positiv aspekt av områdesprogrammet. Informanten nämner andra positiva resultat av områdesprogrammet såsom Allaktivitetshuset, Framtidens hus, nya arbetssätt hos socialsekreterare, Bygga bo m.fl.. Hon menar på att det är fantastiska verksamheter vars styrka är att de samarbetar så bra sinsemellan - men om centrum inte kan köpas loss och byggas om så spelar alla dessa insatser mindre roll. Om kommunen inte kan tänka sig att köpa ut centrum till den stora summan pengar som behövs, så kommer det att kosta Malmö än mer i längden. Informanten hoppas på att Malmö i framtiden vågar driva frågan om fysiska förändringar på Lindängen än mer aktivt i enlighet med *Program Lindängen*. En sådan förändring i kombination med Lindängbornas positiva syn på sin egen stadsdel och de nya verksamheterna kommer ge Lindängen det som behövs för att bli en mer socialt hållbar och mer integrerad stadsdel.

På Lindängen har det alltid funnits en stor lojalitet gentemot sin stadsdel och en uppebar stolthet över att vara bosatt där. Däremot berättar informanten om mammor som skäms över att de när de går med sina barn till skolan ska behöva passera knarkförsäljare och som skäligen är oroliga för att någon i sin närhet ska råka illa ut i någon av de regelbundna skottlossningarna som sker i området. Det finns orosmoment som för invånare bort från Lindängen och som gör att många inte flyttar in till Lindängen. Trots detta infinner sig en hembygdskänsla - Lindängen har en bra skola, är ett skönt område att vistas i med mycket grönstruktur, park, amfiteater, bassäng - "*hur kan en inte trivas här?*" frågar informanten sig själv. En social trygghet är egentligen det enda som saknas och är det som det bör satsas på mest i form av sociala mötseplatser. På Lindängen ska människor med olika bakgrund

kunna träffas över gränserna och möjligheten till det har enligt informanten blivit större efter områdesprogrammet.

Om centrum skulle kunna köpas upp av t.ex. kommunen så menar informanten på att blandningen av upplåtelseformer (publika platser så som handel, offentliga platser så som bibliotek, hyresrätter, bostadsrätter) ändå skulle bli ganska varierad. Vid medborgardialog har det visat sig att det finns en efterfrågan på ett större bibliotek och ett torg som fungerar som mötesplats. Informanten är dock tveksam till om det behövs byggas fler bostadsrätter (då områden runt omkring Lindängen till stor del består av bostadsrätter) utan menar på att det som behövs är fler hyresrätter och då framförallt större lägenheter som bidrar till minskad trångboddhet.

Informanten menar på att gatukontoret efter områdesprogrammen blivit bättre på att jobba mer uthålligt, lyssna på vad invånarna faktiskt vill ha och på att fördela ekonomiska insatser rätt då det lönar sig i längden. Exempel på sådana insatser är upprustning av Lindängens park och förbättrad belysning - trots detta är informanten långt från nöjd, hon säger sig aldrig vara nöjd. Vi frågar informanten om det brukar ske några sociala event i samband med att sådana fysiska förändringar sker, då det visat sig att det är av vikt när det gäller planering för integration. Informanten svarar att t.ex. Framtidens hus har varit väldigt bra på just detta, att driva sociala aktiviteter och göra centrum till ett vardagsrum för barn, unga och vuxna. Sådana typer av aktiviteter genererar möten mellan alla typer av människor och får oss att höja våra blickar. Det har även skapats nya medborgarrörelser på Lindängen såsom *Gatukraft Lindängen* som jobbar med trygghetsfrågor. Alla dessa typer av sociala aktiviteter i samband med att tjänstemän och politiker blir mer lyhörda för vad medborgarna önskar (och inte bestämmer sig i förväg för vad som ska åtgärdas i form av ett projekt och sedan spendera fem år åt det) menar informanten bidrar till ökad social hållbarhet och kan göra Lindängen till en mer integrerad stadsdel. Ensamkommande och nyanlända som bosätter sig på Lindängen har behov som måste tillgodoses. De måste få hjälp med att kunna orientera sig i området och knyta an till verksamheter, vilket informanten och hennes kollegor arbetade med en del i områdesprogrammet.

Framåt slutet av intervjun frågar vi informanten vad hon känner inför Boverkets fem strategier för integrerande fysisk planering. Tycker informanten att dessa strategier är något som områdesprogrammet använt sig av? Informanten skrattar och säger skämtsamt att Boverket uppenbarligen lärt sig av områdesprogrammet och inte tvärtom. Hon säger att självklart kommer alla myndigheter fram till mer eller mindre samma sak men hur en verkställer strategier som dessa kan variera väldigt, beroende på vilka möjligheter som finns; ekonomiska medel, tid och kommunala mål. I vissa områden i Malmö krävs en viss prioritering; vi skulle kunna implementera dessa strategier på Västra Hamnen såväl som Lindängen - men vilken fråga sätter vi i första rummet? Informanten menar att kommunen måste investera lika mycket tid och pengar i Lindängen som de gör på t.ex. Västra Hamnen - om så vore fallet så skulle Boverkets strategier inte betyda lika mycket som de gör idag. Strategierna är önskvärda men viljan, tid och pengar att investera i de mest kritiska områdena är det som gör störst skillnad.

Sista frågan vi ställer till informanten är vilka insatser som skett under områdesprogrammet hon tycker har gjort störst skillnad i Lindängen. Informanten svarar att de insatserna som fått fungera mer experimentellt där nya metoder testats i form av t.ex. Allaktivitetshuset och Framtidens hus är de som fått störst gehör. Hon menar på att dessa insatser dock inte är något nytt under solen och inte handlar om aktiviteter, utan att det snarare handlar om demokrati; självklart ska alla få möjlighet till juridisk och social hjälp, självklart ska barn ha någonstans att vara efter skolan och självklart ska mammor få möjlighet till fysisk aktivitet trots att de är ensamstående. Lika självklart är det att alla invånare ska ha någonstans att bo och ska kunna påverka fastighetsbolag och staden de lever i. Men en sådan förändring sker inte i en handvändning, vilket informanten menar på att kommunen verkar ha lite svårt att förstå - det tar minst 20 år att vända på en 5 år lång negativ spiral. Vad som ska till är experimentella åtgärder där misstag är tillåtna. Hellre testa och våga göra misstag än att inte testa alls - och det gäller alla; tjänstemän, politiker, alla - var mer vågade! Risktagande!

Bilaga 2

Intervju med Hasse Svensson, Lärare på Lindängeskolan, Malmö stad, den 14 maj 2018.

Informanten är högstadielärare på Lindängeskolan och har arbetat på skolan sedan 2003. Informanten hävdar att han har dålig koll på vad *Områdesprogram Lindängen* egentligen genererat eftersom han inte sett resultaten av programmet.

Informant 2 upplever dock att kommunen de senaste åren börjat satsa på Lindängeskolan för att hjälpa elever och ungdomar. Lindängen har goda förbindelser med tät busstrafik trots, eller just för, att Lindängen ligger lite avsides, vilket informanten anser är en satsning från kommunens sida. Enligt informanten är det mest positiva med områdesprogrammet Allaktivitetshuset, ett av de få allaktivitetshus i Malmö. Dock har aktivitetshuset även inneburit en del konflikter på skolan. De tjänstemän som har hand om allaktivitetshuset kanske har haft eller har andra tankar om hur ungdomar ska hanteras. Och eftersom Allaktivitetshuset öppettider är efter skolans öppettider är det Allaktivitetshusets anställda som har ansvar över eleverna. Vid incidenter är det dock alltid eleverna eller skolan som får ta skulden, och inte de som haft ansvaret där på eftermiddag/kvällstid. Överlag så anser informanten att aktivitetshuset är positivt eftersom det lockar folk ut ur husen, folk som inte tidigare haft naturliga möten får helt plötsligt träffa andra vilket visar att det har blivit ett lyckat projekt.

Initiativ sprider ringar på vattnet och mynnar ut i andra. Oskar Aaros har utomhusträning där han arbetar ideellt och där det är gratis att träna.

Detta är ingen satsning på kommunens sida men informanten tycker att rådgivning och möjligtvis finansiering lokala initiativ borde infinna sig eftersom det gynnar hela området och i sin tur hela staden.

Informanten anser att Lindängens främsta problematik är kriminaliteten och den följande tystnadskulturen.

Tystnadskulturen här ute är helt förödande, folk vågar inte vittna lägre. Brottsstatistiken här ute är hög men mörkertalet är skyhögt. Skyhögt! Bor du på samma gård som gjorde nånting mot dig.. Du knasar inte den personen, du tjallar inte. Det är förödande för rättsstaten. Det är livsfarligt här ute, och det är många som drar härifrån och inte pallar det heller. Och när media med bygger på bilden av Lindängen som ett jävla sinnessjukhus då flyttar man inte hit

Informanten poängterar dock att antal anmälda brott har minskat på Lindängen och att polisen är mer närvarande än tidigare. Informant 2 anser att polisens synlighet är positiv eftersom det har en avskräckande effekt, men inte en lösning på segregation. Det finns ett polisförakt på Lindängen vilken har blivit allt starkare de senaste åren menar informanten. Även en hemmablindhet vilket visar sig i hur lindängebor bortförklarar problematik i området, att det är så “*vi beter sig här*”. Det finns en självvalt utanförskap eftersom den rådande kulturen är att det är coolt att inte läsa klart skolan, att kalla folk för för skällsord och vara våldsam.

Intill Lindängeskolan har nya bostadshus tillkommit under de senaste åren. Informanten anser att de är “*fina och fräscha*” men att han är inte säker på att alla har råd att bo där. De som flyttar in som är nyanlända får bo i de gamla lägenheterna. Det är möjligtvis folk som är mer välbärgade som flyttar till de nya bostadshusen, för att höja värdet på Lindängen. Detta anser Informanten vara en iskall planering och omvänd integration och han vågar påstå nästan segregerar värre.

Informanten beskriver om hur kommunen talat om att rusta upp centrum genom kameror och har skapat nya förbindelser med socialstyrelsen, men inte satsat något på att fysiskt rusta upp Lindängen. Kamerorna leder bara till att droghandeln flyttade in i trappuppgångarna. Informanten beskriver det som att det har blivit lite tryggare i centrum för de som tycker att det var obehagligt tidigare.

Informanten anser att mängden grönområden och dess kvalité är positiv och utmärkande för Lindängen. Vidare hävdar informanten att kommunen än så länge inte överexploaterat Lindängen vilket även det är positivt. Däremot frågar informanten sig varför kommunen inte försöker att binda samman Lindängen med andra stadsdelar, som exempelvis Hyllie. Att fortsätta arbetet med nyexploatering av vissa områden där bostäderna blir dyra och samtidigt undvika att underhålla andra stadsdelar är något som informanten anser leder till segregering. Det krävs en högre boendestandard och satsningar på Lindängens fysiska miljö, utan att hyrorna höjs, menar informanten. Informant 2 menar även att det inte funnits några fysiska förbättringar mer än löften om det, kommunen fokuserat på den sociala biten med aktiviteter etc. Vilket är positivt men det behöver vara en balans mellan detta för att det ska kunna bli någon skillnad och ge ett långsiktigt resultat.

Informanten hävdar att Områdesprogram Lindängen arbete var en punktinsats och inte en del av ett övergripande Malmö. I arbetet fanns det ingenting som tydde på att de ville få med sig hela staden. Segregationen ökar så länge kommunen bygger *“rikemansområden och har kvar fattiga kvarter”*. Informanten tror på att använda arkitektur som ett redskap för social hållbarhet. Däremot krävs det subventioner då mindre privilegierade människor också ska kunna få bo bra. Informanten tror på variation och upprustning men påpekar att kommunen inte ska ge löften om det om de inte kan hålla dem. Informanten berättar om Munkhättegatan, den väg som separerar Lindängeskolan från centrum, som den bredaste mentala vägen någonsin. När vi berättar att Lindängen centrum ägs av en privat aktör anser informanten att det verkar vara en ursäkt från kommunens sida.

Ett redskap för att minska segregering anser informanten vara en ökad polisiär närvaro. Dock präglas även detta arbete, likt områdesprogrammen, av kortsiktiga lösningar mer än ett förebyggande arbete. Att arbeta förebyggande säger sig informanten förstå problematiken med, eftersom det är svårt att veta om de ekonomiska medel som investeras kommer att fungera.

Avslutningsvis menar informanten att det krävs mer resurser till Lindängen, det är alltifrån mer lärartjänster, specialpedagoger, mer hjälp till nyanlända elever, psykologer etc för att ta hand om de som kommer hit, kuratorer, men även upprustning av den fysiska miljön vad gäller lägenheter och den yttre miljön, människor har mötesplatser för att kunna mötas samt ha något att göra, få känna att samhället bryr sig om människor här ute etc. samt att människor, framförallt ungdomar, som bor i de utsatta områdena ska få vara med att påverka hur satsningar på deras bostadsområde ska se ut.

Bilaga 3

Intervju med Hjalmar Falck, områdeskoordinator för *Områdesprogram Seved*, Malmö stad, den 14 maj 2018.

Informanten var under tiden för områdesprogrammen mellan år 2010-2015 områdeskoordinator för *Områdesprogram Seved*. Intervjun sker på informantens kontor hos Fastighetsägare Sofielund, alldeles intill Yalla Trappans lokaler i Sofielund.

Informanten har i dagsläget en position som utvecklingssamordnare hos gatukontoret, där han arbetar med den så kallade BID-processen i Sofielund, en uppskalad version av Områdesprogrammet. I början av programmet var han rektor på Stenkulaskolan och blev då tillfrågad om han ville arbeta som koordinator för *Områdesprogram Seved*. Till en början visste informanten knappt var Seved var beläget, men bekantade sig snabbt med stadsdelen, som han fann spännande. Arbetet började med en undersökning; vilka fastighetsägare finns i området?

I det lilla området Seved med 2400 hushåll fanns 59 fastighetsägare, vilket är extremt många på ett så litet område. Här var det något som inte stod rätt till. Informanten och andra tjänstemän började knacka dörr, vilket resulterade i upptäckten av ca 25 så kallade slumförvaltare; fastighetsägare med hyreshus i undermåligt skick och överskrivningar på kontrakt. Tillsammans med polis och räddningstjänst gjordes så insatser för att driva fastighetsägare till hyresnämnden samt miljöförvaltningen för att pådriva tvångsförvaltning. Detta, i samband med att media uppmärksammade delar av slumförvaltarna, ledde till att ca 20 av förvaltarna fördrevs från Seved.

Efter denna förändring påbörjades ett arbete med områdets kriminella nätverk. Till en början (år 2013) beräknades antalet kriminella i Seved vara mellan 50-60 stycken unga män som brände bilar, öppet sålde droger och hotade invånarna. Ständig polisbevakning, sex stycken övervakningskameror och upprustning av entréer till fastigheter har enligt informanten lett till att färre än 10 av de kriminella männen idag befinner sig på Seved. Detta, i kombination med att Rasmusgatan rustats upp, har gjort att de kriminella nätverkens närvaro i vardagen idag är mycket mindre påtaglig.

Den ekonomiska insatsen i och med Områdesprogrammen var undermålig.

Vi hade bara hyror till lokalen. Det var vad vi hade. Och sedan fick vi loss, efter ett och ett halvt/två år, fick vi loss tre miljoner från fullmäktige som vi kunde använda till våra insatser. Men annars var det ingenting, alltså, vi fick trolle med knäna litegranna.

Informanten tror inte att områdesprogrammet i sig har lett till en förändring av den fysiska strukturen på Seved. Däremot har programmet lett till ett tvärsektoriellt arbete mellan förvaltningar och aktörer inom Malmö Stad och till en bättre kontakt mellan myndigheter och brukare. Lärdomen av områdesprogrammet tror informanten framför allt är att det aldrig är en god idé att som tjänsteman eller förvaltare arbeta i rör - olika delar av staden måste samarbeta.

Informanten tycker att han som områdeskoordinator inte kom åt de grupper han ville komma åt. De som hördes och syntes mest var delar av Seveds vita medelklass - de som redan är mest privilegierade i stadsdelen. Denna del av invånarna har råd att vara kritiska, vilket de var, på olika möten som anordnades. För att komma åt de delarna av befolkningen som gärna håller sig i skymundan och uppmärksamma de verksamheter som inte sällan faller mellan stolarna önskar informanten att han i ett tidigt skede kartlagt verksamheterna i Seved, vilket först nyligen utförts. Genom en sådan kartläggning baserad på dialog och undersökning på plats får en reda på

exakt vad som är värdeskapande i ett område - vart finns verksamheter, var finns kultur, var håller alla invånare hus?

Medborgardialogen i *Områdesprogram Seved* var medelmåttig. I början knackades det mycket dörr och det skedde en del stormöten. Mötena slutade ofta i rena konfrontationer, vilket informanten till viss del förstod. De invånare som kom på mötena hade varit Sevedsbor i många år och fått stå ut med bland annat öppen drogförsäljning i lika många år. När områdesprogrammet inleds utan märkbara resultat är det självklart att brukarna blir upprörda. Först under de två sista åren började resultat blir synliga. När det gäller dialogen i sig anser informanten att det ofta lades onödigt mycket tid på möten med frustrerade invånare, när det samtidigt fanns uppenbara brister i samhället som behövde lösas. Alla visste om att slumförvaltarna genererade drogförsäljning, att Seved var nedgånget, att kriminaliteten var hög, att bilar brändes; varför ha ett möte när det är uppenbart vad det är som behöver arbetas mot? Först när de allra viktigaste frågorna är lösta så kan medborgarna börja lita på kommunen igen, och då kan en ömsesidig dialog ske. Medborgardialogen är ett uttjatat begrepp.

Områdesprogrammets största nackdel var att det var ett projekt, ett i en rad av många.

Det har varit projekt, efter projekt, efter projekt och folk är så jävla trötta på det. Och dom litar ju inte på oss när vi kommer längre, va. Med dessa projekten.

Informanten berättar att när områdesprogrammen avslutades år 2015 så stängdes alla kommunala verksamheter och kontor ned, för gott. Att de boende sedan blev upprörda, är helt förståeligt. Därför började informanten redan år 2013 att fundera på hur han kunde skapa någonting som var mer långsiktigt; här föddes idén om Business Improved District, även kallat BID. Malmö stad hade här genom Malmökommissionen slagit fast att staden inte kan lösa alla stadens problem själva, utan näringslivet och civilsamhället måste medverka. BID är ett partnerskap mellan Malmö stad, näringslivet och civilsamhället, för hela Sofielund. Sista året med

Områdesprogrammet var informanten noga med att betona att bara för att projektet tog slut så innebar inte det att projektet försvann; det finns ingen tidsgräns för BID. 2014-2016 arbetade BID för att skapa sig ett gott rykte, ett förtroende från både näringslivet och invånarna och satsar nu på att förhindra kapitalförvaltare från att styra Seved med järnhand. Resultatet blir ett skönare Seved - känslan av att stadsdelen skulle vara hårt och depraverat är inte lika skarp.

Det är även viktigt, påpekar informanten, att inte se på de olika delområdena i områdesprogrammen som enklaver eller punktinsatser. Det är av största vikt att arbeta för att knyta ihop Seved med Rosengård, upp till Sorgenfri och ned till Triangeln och Möllevången. Meningen med områdesprogrammet var att knyta samman alla förvaltningar i Malmö stad så att alla arbetar med samma mål. I dess motsats uppfattade informanten det som att det under programmet i stället uppstod en intern konkurrens mellan de verksamheterna inom förvaltningarna. Detta är någonting som informanten önskar hade lagts större vikt på under programmet; arbetet med att länka samman de olika stadsdelarna. Ett helhetsperspektiv är centralt i arbetet mot social hållbarhet. Nu när nya stationen i Rosengård ska startas upp - hur ska stråken se ut därifrån och utåt? Hur får vi invånare i Sorgenfri och Sofielund att ta sig till Rosengård station?

En kombination mellan sociala evenemang och fysiska omstruktureringar anses vara mycket viktigt för bevarande av en social hållbarhet. I Seveds områdesprogram har det funnits försök till att skapa sådana kombinationer, men initiativen till evenemang har blivit större med åren (ett exempel på detta är festivalen på Norra Grängesbergsgatan).

Att i områdesprogrammen utföra mer experimentella satsningar var en del av målet med områdesprogrammet. Allaktivitetshuset i Lindängen var en lyckad satsning, varav informanten ansåg att en liknande satsning borde ha skett på Seved. I stället skapades andra typer av mötesplatser, med samma mål som Allaktivitetshuset, "*med en twist*".

“Dom valde en helt annan modell i innerstan, för man skulle inte göra samma och det tycker jag också är synd. Jag menar man hittar ett exempel som går väldigt bra att applicera på Seved, men då ska man gå sin egen väg och hitta något helt nytt som skulle sticka ut istället och det tycker jag är lite synd. Där blir det lite konkurrens.”

Att känna sig stolt över sin boplats har visat sig vara av yttersta vikt för att kunna skapa ett integrerat samhälle. I Seved har känslan av tillhörighet och stolthet varit undermålig på grund av att Seved varit nedgången och otryggt. Det var därför viktigt att se till så att Seveds sida utåt blev snyggare och renare, för att kunna skapa ett boende att vara stolt över. En god boplats ger ett godare leverne och ett godare leverne genererar arbets- och studielust.

Själva utvärderingen av områdesprogrammet har stora brister. Den är en skönmålning av programmet, där dess brister över huvud taget inte nämns. Vem är det som skrivit utvärderingen? I alla fall inte medborgarna. I Malmökommissionen benämns områdesprogrammet inte alls, något som informanten anser vara förvirrande; var programmen bara plåster på sårn?

Det viktigaste som bör ske just nu är att BID får pengar - det är viktigt att det händer saker hela tiden, så att invånarna inte tappar förtroendet.

Informanten anser till syvende och sist att de strategier som anges i intervjun är av yttersta vikt, främst att områdesplanering ska vara en del av stadsplaneringen. Ett område måste ha en identitet, vilket har berörts med hjälp av BID. De ekonomiska tillkortakommanden under områdesprogrammet gjorde att strategierna inte direkt kunde fullföljas under programmet, vilket är synd. Helhetsgreppet infann sig inte, att använda ord som punktinsats är att underdriva.

Bilaga 4

Intervju med informant 4: Eva Ek Törnblad, före detta boende och verksam i Seved, den 19 april 2018.

Informanten Ek Törnberg, före detta boende och verksam på Seved, hade tidigare ett fotogalleri - Fotogalleri Seved tillsammans med sin man och ytterligare en man vid namn Jacques. Informanten och hennes man bodde totalt 28 år på Seved, däribland under *Områdesprogram Seved*, i ett område som ligger dem varmt om hjärtat.

Det finns ju en stolthet att säga att man är Sevedsbo. Men det är ju inte kommunen och områdesprogrammets förtjänst. Det har alltid varit så, på gott och ont.

Informanten berättar om hur kommunen först införde mötesplatsen på Seved och sedan det som idag heter områdesprogrammen. Hon berättar även att de senaste tjugo åren på Seved har präglats av flera olika områdesprogram fast under andra namn. Dessa program har skett i samband med projekt som lagts ned så fort pengarna tagit slut. Därefter har ett nytt projekt påbörjats och så är man tillbaka på ruta ett återigen. De var några boende som stod på sig och bad om förändring och om att få bli lyssnad på. Det är de boende som vet hur det är i Seved.

I samband med detta bildade informanten och några andra Sevedsbor en boendeförening vilket innebar att de fick hålla till på mötesplatsen. Boendeföreningen pratade ihop sig och gick på olika möten men kände ändå inte att de fick kommunens stöd och/eller förståelse. Det hände ingenting och ingen förstod vad de boende menade. Tjänstemännen och politikerna var i Seved på dagtid, men boende lever där dygnet runt.

Boendeföreningen bestämde sig i det skedet för att göra en kupp. Södra innerstaden skulle hålla ett möte om områdesprogrammet och informanten som då arbetade inom kommunen visste var mötet skulle hållas. De kuppade in sig och sa;

*Ni kan inte sitta här och planera hur det ska vara på Seved utan
att ha någon boende med er, för det är dömt att misslyckas!*

Kuppen resulterade i att de fick vara med i nästan två år, innan de blev utfasade och mötena flyttades. Informanten är därmed kritisk till medborgardialogen på Seved, då hon hävdar att den hölls på kommunens villkor. Medborgardialogen hölls på dagtid, vilket innebar att de som hade möjlighet att gå på mötena var de som var arbetslösa eller socialt utslagna, och inte de som arbetade. Informanten menar att det är ännu ett sätt att spå på segregationen, när det bildas olika sociala grupper som inte ges möjligheten att träffas. Informanten och medlemmarna i boendeföreningen försökte få med sig andra Sevedsbor till mötena, de pratade med kommunen och sedan framförde de vad som sagts.

Till områdesprogrammets nackdel hävdar informanten att det inte fanns någon helhetssyn i områdesprogrammet. Hon menar att programmet hade kunnat utföras bättre om olika former av boendegrupper hade fått vara med att delta under hela processen, varav vissa hade fokuserat på yttre miljö och andra på inre miljö. Men ännu en gång var det svårt att få med sig människor från området. Informanten uppfattar det inte som att det har funnits någon bra balans mellan sociala och fysiska åtgärder i områdesprogrammet. Det har funnits en del aktiviteter på sommaren för barnen men det är inte kommunen som gjort det, utan lokala aktörer. De boende på Seved behandlades väldigt styvmoderligt. Om de gnällde för mycket så satte kommunen kanske ut någon kruka och sa att ”*nu har ni fått nåt*” och så var det ingen som skötte krukans sedan.

Informanten ställer sig kritisk mot områdesprogrammet och framförallt mot den utvärdering som gjordes vid områdesprogrammets slut 2015.

Utvärderingen bestod av tjänstemän och politiker varav inga boende fick delta. Trots hård kritik anser informanten att det faktiskt har förändrats på Seved. Den öppna knarkförsäljningen syns inte längre, även om det fortfarande säljs droger. Men det anser informanten inte vara ett Sevedsproblem, utan ett Malmöproblem.

Till *Områdesprogram Seveds* och dess områdeskoordinator Hjalmar's fördel så har de arbetat väldigt mycket med att få bukt med de oseriösa fastighetsägare, eftersom det har varit ett stort problem på Seved.

De oseriösa fastighetsägarna brydde sig inte om fastigheterna, eller vem som bodde där så länge de fick sin hyra och tjänade sina pengar. Men det har man fått rätt så bra bukt med. Och det är det som jag tycker har kommit ut av ett fem års områdesprogram.

Det mest positiva som kommit ut ur områdesprogrammet tycker informanten är arbetet mot de oseriösa fastighetsägarna. Upprustningen blev ett lyft för Seved. Utöver det tycker inte informanten att områdesprogrammet har fört med sig något. I början var mötesplatsen rätt bra och det var många som vände sig dit och fick hjälp men det ebbade så småningom ut och "killarna tog över". Då var kommunen tvungna att göra nåt åt det eftersom det handlade om de anställdas säkerhet.

Områdesprogrammen var enligt informanten mest ett plåster på såret som efter ett tag spricker upp och blir oroligt igen, istället för att inkorporera ett varaktigt och långsiktigt arbetssätt samtidigt som olika områden ska försöka föras samman. Hur kan vi få de boende mer aktiva? Det fanns många bra kreativa idéer som områdesprogrammet inte tog till sig, enligt informanten för att det var de boendes idéer.

Informanten berättar dessutom att hon var med och startade en förening för över 15 år sedan, tillsammans med boende i området, *Södra Sofielunds Fastighetsägarförening*. Nu har kommunen tagit över med BID-konceptet och börjat om från början igen. Men det fanns på Seved redan 15 år tidigare.

Liksom fotbollsklubben i Seved som är en del av områdesprogrammet. De har bland annat läxläsning och olika aktiviteter för barn under somrar och lov, men det är föreningen som håller i det, inte områdesprogrammet eller kommunen.

I områdesprogrammet framgår det att de gärna vill lyfta lokala aktörer och trots det upplevde informanten och Fotogalleri Seved att kommunen och områdesprogrammet arbetade för att ha dem kvar. MKB sponsrade galleriet med lokalen under tre år men fick förhandla om hyran själva när det blev dags att betala hyra. MKB ville ta marknadsmässig hyra vilket de inte hade råd till och fick inte heller några bidrag eller sponsring från Malmö stad.

Informanten anser inte att Boverkets 5 strategier har uppfyllts i arbetet med områdesprogrammet. Det behövs en samverkan mellan alla aktörer och en rättvis behandling i hela staden.